

C R E A R , I M I T A R , C O P I A R , P L A G I A R

UNA INVESTIGACIÓ DE LLIBRE

GUIA PRÀCTICA PER A DOCENTS
ESO I BATXILLERAT

Com fer un treball original,
ben documentat i respectuós
amb els drets d'autor

Programa Educatiu de CEDRO

Definició, disseny i desenvolupament

NETURITY

Especialistes

Propietat intel·lectual

CEDRO (amb la col·laboració de Juan José Pindado)

Educació documental

Natalia Bernabeu i Mª Jesús Illescas

Maquetació i disseny de materials impresos i identitat

Pierre Comunica

Traducció

Montserrat Bayà (català)

CREAR, IMITAR, COPIAR, PLAGIAR

Una **investigació** de **llibre**

Guia pràctica per a docents. ESO i batxillerat

de llibre.

1. adj. (col.) Elemental, o de pura lògica.

Diccionario fraseológico documentado del español actual.
Manuel Seco, Olimpia Andrés y Gabino Ramos (2004). Madrid: Aguilar.

És de llibre pretén el foment d'actituds i comportaments respectuosos i de valoració cap als llibres, la lectura, la creació i els drets d'autor.

És de llibre neix amb l'objectiu de sensibilitzar i informar les aules sobre els valors de la creació, el llibre i el respecte a la propietat intel·lectual.

Amb el nom d'**esdelibro.es**, CEDRO impulsa un programa adreçat a la comunitat educativa amb la finalitat de contribuir a valorar el llibre com a instrument d'accés a la informació i al coneixement i com un dels pilars bàsics de l'educació i la cultura.

Aquest programa, pioner a Espanya, difon a les aules la importància de la creació i la figura de l'autor, així com la necessitat de respectar els drets de propietat intel·lectual que permeten el seu desenvolupament.

Esdelibro.es, que incia el seu camí el curs 2006-2007, compta amb el suport dels ministeris d'Educació i Ciència i de Cultura, i s'ha concebut com un conjunt de propostes adreçades a la comunitat educativa per posar a la seva disposició la informació i els materials necessaris per conèixer millor l'ecosistema del llibre, la lectura, la creació textual, els drets d'autor i la seva rellevància educativa i cultural.

ÉS DE LLIBRE INCLOU:

WEB EDUCATIU

Per a estudiants, docents i resta de la comunitat educativa.

GUIA PER A PROFESSORS

Una investigació de llibre. Com fer treballs d'investigació.

ESO i batxillerat.

GUIA PER A ESTUDIANTS

Una investigació de llibre. Com fer treballs d'investigació.

De dotze a divuit anys.

MATERIALS

Per a inspecció educativa i centres de formació.

MATERIALS PROMOCIONALS

- Cartells per a zona de reprografia, biblioteca escolar i aula d'informàtica.
- Quadern
- Samarreta.
- Adhesiu.

Ets de llibre?

u sis

Si t'agrada **llegir**...

Si values els treballs de **creació** dels alumnes i proposes tasques que evitin la còpia i el plagí...

dos set

Si dediques part del teu temps de classe a la lectura i a ensenyar a a **comprendre** els textos...

Si ets conscient de l'esforç que suposa als **autors** crear les seves obres i coneixes els **drets** que tenen sobre elles...

tres vuit

Si a classe fas servir llibres, Internet i altres documents i ensenyes a **investigar** contrastant fonts diverses...

Si ensenyes als alumnes a integrar i **citar** les obres que consulten en els seus treballs...

quatre nou

Si utilitzes habitualment la **biblioteca escolar** amb els teus alumnes i els mostres com servir-se'n adequadament...

Si evites **fotocopiar** sense solta ni volta i quan ho fas és en establiments autoritzats...

cinc deu

Si animes els teus alumnes a visitar les **biblioteques públiques** i les **llibreries**...

Si values els llibres i la lectura com a mitjans de primer ordre per al propi **desenvolupament personal i professional**...

Ets de llibre!

Sumari del document

Per què aquest material?	6
Què conté?	7
Investigar pas a pas	9
Dubtes ©	99
Bibliografia	106
Índex temàtic d'activitats	107

Per què aquest material?

Crear, imitar, copiar, plagiar té el seu origen en la necessitat de desenvolupar entre els alumnes d'educació secundària i batxillerat una sèrie de destreses incloses en el currículum de l'etapa i relacionades amb el maneig de documents per a l'elaboració de treballs d'investigació. En aquest tipus d'activitats es posa de manifest la dificultat dels alumnes per sintetitzar textos de diverses fonts i de diferents autors sense recórrer a la còpia literal d'algun fragment i a la creació d'una mena de pastitx amb ells. Si ja ens enfrontàvem amb aquest problema en els documents impresos, la irrupció dels documents electrònics, que permeten copiar, enganxar i imprimir amb gran facilitat, no ha fet altra cosa que incrementar-lo.

Per això la conveniència d'oferir un material que ajudi el professorat de totes les àrees (humanístiques, científiques, artístiques...) a treballar a classe les destreses necessàries per realitzar una investigació que tingui sempre en compte el respecte a la propietat intel·lectual i els drets d'autor. Per aconseguir-ho es proposa un recorregut per les diferents etapes d'un projecte d'investigació en les quals s'aprofundeix en els continguts i habilitats necessaris per fer un treball personal ben documentat i s'insisteix en la idea de la creació original i en la conscienciació sobre els límits que hi ha entre inspirar-se, imitar, copiar i plagiar. L'objectiu darrer és propiciar la generalització d'aquests aprenentatges a altres situacions similars i afavorir l'autonomia d'aprenentatge de l'alumnat.

Aquest material es completa amb la guia per a alumnes *Una investigació de llibre*. Com fer treballs d'investigació. De dotze a divuit anys.

Per promoure la creació personal i evitar la còpia indiscriminada i el plagí

Materials útils per a docents preocupats per formar els estudiants en la creació de treballs personals i evitar els problemes derivats de la còpia i el plagí.

en matèries humanístiques, científiques, artístiques...

Recursos per a desenvolupar un treball d'investigació en Ciències Socials, Ciències de la Natura, Llengua i Literatura, Filosofia, Cultura Clàssica, Tecnologia, Educació Plàstica i Visual, Matemàtiques...

durant l'Educació Secundària Obligatoria i el batxillerat

Propostes vàlides per a nivells educatius diversos, tot i que les seves activitats estan orientades preferentment als nivells d'educació secundària i batxillerat.

integrant, a l'aula, el treball en paper amb propostes a Internet.

Els alumnes aprendran a desenvolupar un procés complet d'investigació, amb documents en suports distints, i podran publicar i compartir el seu resultat en un entorn creat per a ells a Internet (esdelibro.es).

Què conté?

Una investigació de llibre. Guia pràctica per a docents és un material de suport al professorat de totes les àrees per treballar a classe les habilitats necessàries per fer una investigació original, creativa i rigorosa. S'estructura en onze passos en què se suggereixen les activitats corresponents amb la finalitat d'elaborar un treball d'investigació personal i complet.

Els passos són els següents:

- 1. El contracte.**
T'animem a investigar?
- 2. El tema.**
Tens un bon tema d'investigació?
- 3. El pla.**
Organitza't.
- 4. Les idees.**
Ordena les teves idees en un diagrama.
- 5. Les fonts.**
On localitzar la informació?
- 6. Els documents.**
Quins poden ser interessants?
- 7. La informació.**
Selecciona el que és important.
- 8. El guió.**
Fes un bon guió.
- 9. Sigues original.**
Com no copiar ni plagiar.
- 10. L'informe.**
Com fer un bon informe d'investigació?
- 11. A Internet.**
Publica el teu treball a esdelibro.es

Cada un dels onze passos de l'investigador es compon dels següents elements:

Claus per al professor

Objectius:

Fites que l'alumne ha d'assolir.

Pla de treball:

Activitats proposades i temps estimat per a realitzar-les.

Dificultats freqüents:

Problemes amb què l'alumne es pot trobar.

Activitats

Què faràs?:

Explicació de les activitats i objectius de cada pas.

Et proposem:

Activitats amb exemples i ajudes.

A més:

Activitats complementàries.

Avaluació:

Pautes per valorar el progrés de l'alumne.

A continuació incloem en aquest material l'apartat **Dubtes** ©, on s'ofereixen consells per elaborar un treball d'investigació que respecti els drets d'autor, així com una selecció de preguntes freqüents, de caràcter pràctic, sobre el tema.

Finalment, s'hi incorpora un **Índex temàtic d'activitats**.

Investigar pas a pas

Pas 1

El contracte

Claus per al professor	10
Activitats	11

Pas 2

El tema

Claus per al professor	18
Activitats	19

Pas 3

El pla

Claus per al professor	26
Activitats	27

Pas 4

Les idees

Claus per al professor	32
Activitats	33

Pas 5

Les fonts

Claus per al professor	42
Activitats	44

Pas 6

Els documents

Claus per al professor	52
Activitats	53

Pas 7

La informació

Claus per al professor	60
Activitats	62

Pas 8

El guió

Claus per al professor	70
Activitats	71

Pas 9

Sigues original

Claus per al professor	76
Activitats	77

Pas 10

L'informe

Claus per al professor	82
Activitats	84

Pas 11

A Internet

Claus per al professor	94
Activitats	95

Pas 1: el contracte

Claus per al professor

Objectius

- Fer que els alumnes es consciencien de com actuen quan fan un treball d'investigació, de les seves capacitats i limitacions.
- Conèixer les etapes que cal recórrer per fer un treball d'investigació.
- Conscienciar-se de la importància de respectar els drets d'autor al llarg de tot el procés anterior.

Pla de treball

	ET PROPOSEM				A MÉS
	Investigues o surts del pas?	Pas a pas	Sí val, no val	El contracte de l'investigador	El termòmetre
	Test	En línia	En línia	Document	Joc
Activitats	Els alumnes reflexionen sobre la seva manera de fer els treballs acadèmics.	Els alumnes obtenen una visió general de les diferents fases d'una investigació.	Els alumnes observen en una animació què s'ha de fer i què no es pot fer en un treball.	Els alumnes es comprometen a complir una sèrie de condicions al llarg de les diferents fases del procés.	Miniquèstionari per pensar en ©.
Temps	15 minuts	15 minuts	15 minuts	15 minuts	15 minuts
Nivell recomanat	2n cicle ESO Batxillerat	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles	1r i 2n cicles ESO

Dificultats freqüents

Quan fan els seus treballs acadèmics, els joves tenen dificultats per seguir l'itinerari de treball que exigeix una investigació. En aquesta unitat introductòria es presenten les diferents fases per on ha de passar una bona investigació i s'ajuda els alumnes a conscienciar-se de la importància d'adquirir les habilitats necessàries en cada etapa en relació amb el dret a la propietat intel·lectual.

Cada autor és responsable del seu propi treball.

Tots els autors, pel simple fet de publicar la seva obra, adquireixen un compromís amb el públic al qual va dirigida: són responsables del seu propi treball i del respecte a les obres d'altres autors en què s'han basat. En les teves investigacions t'hauràs de comprometre a fer treballs de qualitat i personals, a consultar altres autors que s'hagin ocupat del mateix tema i a citar sempre les fonts en què t'hagis basat.

Activitats

Què faràs?

Quantes vegades t'han demanat a l'institut que facis un treball? T'ho prens com un repte o és una cosa que portes molt malament?

Aquests treballs que fas al llarg del curs són una magnífica ocasió per aprendre a investigar. Però investigar sobre un tema és emprendre un camí amb un destí incert. Hauràs de seguir una sèrie de passos i no saltar-te'n cap. **Per arribar en condicions a la meta has de tenir en compte el que segueix:**

- Conèixer bé els teus punts forts i allò que has de millorar.
- Tenir ben clares les fases d'un bon procés d'investigació.
- Hauràs de pensar en ©, és a dir, saber què és la propietat intel·lectual i què pots fer per respectar-la.

Investigues o surts del pas?

Et proposem

Com acostumes a investigar a l'hora de fer els teus treballs? Pots contestar el següent test. Fes-ho amb sinceritat, subratllant «sí» quan la frase que apareix a la columna de la dreta descrigui alguna de les teves actituds a l'hora d'investigar i «no» quan passi el contrari. T'ajudarem a millorar tot allò que no saps fer o que fas amb dificultat.

1. Quan el professor em fa fer un treball de tema lliure, escullo el que em resulta més fàcil.	sí
no
2. Acostumo a comentar les meves idees amb els companys, amb els professors, amb els pares...	sí
no
3. Quan tinc la idea per a un treball no la dic a ningú, perquè no em copïin.	sí
no
4. Intento consultar força fonts d'informació i que siguin variades, tot i que trigui més temps a fer el treball.	sí
no
5. Quan tinc tres o quatre documents, ja em semblen prou.	sí
no
6. Per buscar informació utilitzo diferents paraules clau que expressen els punts del tema que vull tractar.	sí
no
7. Acostumo a apuntar sempre d'on he tret les informacions per incloure-les al final del treball en una bibliografia.	sí
no
8. Tinc dues o tres adreces d'Internet per sortir del pas en tots els treballs que haig de fer per a les distintes assignatures.	sí
no
9. Penso que hi pot haver documents que, tot i que tracten el tema del meu treball no em serveixen pel seu enfocament, la poca qualitat, un excessiu nivell, etc.	sí
no
10. Crec que qualsevol document pot ser bo per a un treball, ja que si ha estat publicat és que té qualitat.	sí
no
11. Prefereixo buscar molts documents i després rebutjar els que m'agraden menys.	sí
no

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

12. M'agrada anar a les biblioteques ja que hi puc trobar informació interessant.	sí
	no
13. Sovint m'oblido de citar les fonts d'informació.	sí
	no
14. M'agrada començar de seguida el meu treball, encara que no tingui gaire clar què vull fer.	sí
	no
15. Una vegada he planificat el treball, m'hi mantinc fidel fins al final, passi el que passi.	sí
	no
16. Abans d'iniciar un treball el planifico d'acord amb com vull abordar el tema escollit.	sí
	no
17. Solc anotar les indicacions del professor, per no oblidar-les i tenir-les en compte sempre.	sí
	no
18. Sóc bastant flexible i acostumo a modificar el contingut i l'enfocament dels treballs a mesura que passo per diferents etapes i descobreixo coses noves.	sí
	no
19. Per redactar el treball tinc en compte qui el llegirà.	sí
	no
20. Una vegada redactat el text, el lliuro de seguida.	sí
	no
21. M'agrada repassar diverses vegades els treballs escrits, per veure si estan ben expressats i per revisar les idees que hi exposo.	sí
	no
22. Si el professor diu que la investigació ha d'ocupar deu fulls, els omple com sigui, encara que el treball ocupi menys espai.	sí
	no
23. Solc copiar paràgrafs dels documents que selecciono, ja que em costa expressar-ne el contingut amb les meves pròpies paraules.	sí
	no

24. Quan el tema es presta a discussió, acostumo a defensar les opinions que emeten els autors dels textos que he trobat, encara que siguin contràries a les meves.	sí
no
25. No m'importa donar la meva opinió personal, encara que sigui oposada al que diuen les informacions o els textos que he trobat.	sí
no
26. Quan rebo un treball meu corregit, llegeixo ràpidament les correccions i després me n'oblido.	sí
no
27. Un cop he lliurat el treball al professor, ja no me'l torno a mirar.	sí
no
28. M'agrada que el professor avaluï el meu treball i que em digui el que hi puc millorar.	sí
no
29. Quan haig de comunicar oralment el treball, elaboro algun material complementari perquè el meu auditori compregui millor què vull dir.	sí
no
30. M'empipa que els altres llegeixin el meu treball.	sí
no
31. M'interessa donar a conèixer el meu treball i que els altres hi donin la seva opinió	sí
no

COM T'HA ANAT?

Si has tingut més de 20 respostes blaves:

enhorabona!, investigues com cal.

Si has encertat entre 10 i 20 respostes blaves:

et conformes amb «sortir del pas», però pots millorar molt la teva manera d'investigar.

Si has encertat menys de 10 respostes blaves:

compte! et dediques simplement a «sortir del pas»; convé que revisis la teva manera de treballar.

Pas a pas

Et proposem

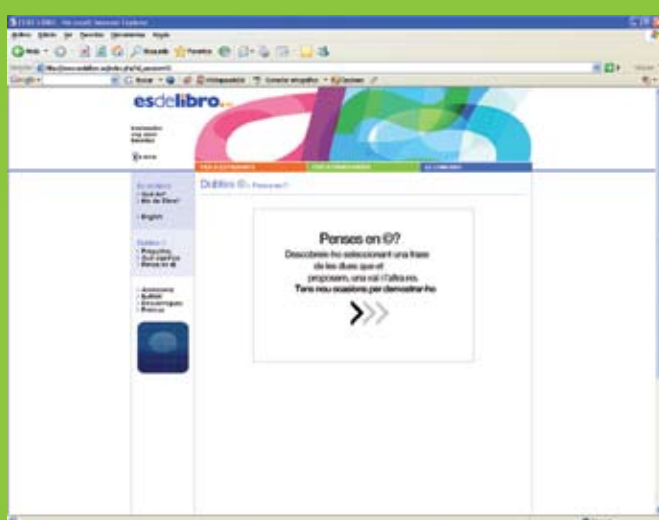
Vés a aquest apartat del web esdelibro.es per obtenir una visió general de les diferents fases per les quals has de passar perquè el teu treball d'investigació sigui rigorós i original.

Sí val, no val

Et proposem

Vols saber què es pot fer i què no es pot fer en una bona investigació? Dóna una ullada a esdelibro.es i trobaràs bons consells per fer el teu treball respectant els drets d'autor.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

El **contracte** de l'investigador

Et proposem

(Nom i Cognoms) _____

conec

les següents condicions per fer la meva investigació i opto perquè sigui publicada a esdelibro.es:

- Seguiré els onze passos del procés investigador i m'esforçaré a aconseguir un bon resultat en cada un d'ells.
- Tindré sempre present que tota obra té un amo i que aquest amo té el dret que la seva creació sigui respectada. Per tant, respectaré les idees i creacions originals d'altres persones en què em basi per fer la meva investigació.
- Em comprometo a utilitzar com a mínim les següents fonts: una enciclopèdia impresa o electrònica (en CD o a Internet), un llibre sobre el meu tema d'investigació, un article de revista o periòdic (si hi ha alguna cosa publicada sobre el meu tema), una pàgina d'Internet d'un organisme que ofereixi prou garanties i una pàgina d'Internet d'imatges.
- Em comprometo a visitar una biblioteca o centre de documentació per trobar-hi alguns dels documents que necessito.
- Elaboraré un treball personal en el qual sintetitzaré, combinaré i contrastaré les idees d'altri amb les meves pròpies i seré exigent a l'hora de delimitar quines idees em pertanyen i quines no.
- Citaré sempre les meves fonts d'informació, i també les meves fonts d'inspiració, mitjançant notes i bibliografia.
- Sempre que copii una cita textual la posaré entre cometes i en citaré l'autor, així com la font d'on l'he extret.

Accepto les condicions exposades més amunt i vetllaré per al seu compliment durant totes i cadascuna de les fases del procés de treball, fins acabar-lo.

A _____, de de

Sgt. L'investigador / La investigadora

El termòmetre

A més

Endevina la temperatura del teu termòmetre © ombrejant un grau per cada resposta afirmativa:

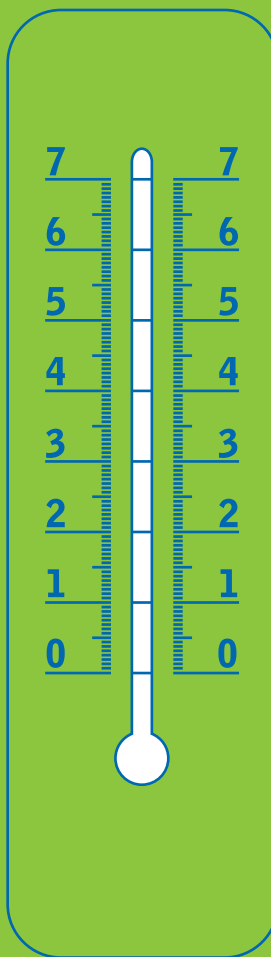
Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

Respectes i valors
les idees i creacions
originals en què
t'has basat per fer el
treball?

Ets conscient
que tota obra
té un amo?

Saps que tu
també ets un
creador i que els
altres han
de respectar les
teves pròpies
creacions originals?

Valores els suports
a través dels quals
han arribat fins a tu
les idees originals
que van fer avançar
el món: els llibres,
les pel·lícules,
els vídeos, les
publicacions
periòdiques, els CD
ROM i, en general,
tots els tipus de
documents?

Ets conscient
de tot l'afany i
l'esforç que hi ha
darrere de cada
llibre, document
audiovisual, pàgina
web, etc., que
utilitzes per fer el teu
treball?

Comprens
la diferència que
hi ha entre plagiar,
copiar, imitar i crear?

**Vas prou en
compte** a l'hora
de delimitar quines
idees són dels altres
i quines són teves?

Cites sempre
les teves fonts
d'informació?

Pas 2: el tema

Claus per al professor

Objectius

- Escollir un bon tema d'investigació.
- Formular preguntes sobre els temes.

Pla de treball

	ET PROPOSEM		A MÉS	AVALUACIÓ
	Segueix el rastre!	La fórmula	Què acostumes a fer?	Autoavaluació
	Joc	Joc	Test	Pautes
Activitats	Els alumnes aprenen un procediment per buscar un tema.	Els alumnes aprenen a formular preguntes sobre els temes d'investigació.	Cada estudiant valora els seus hàbits i actituds quan elegeix un tema d'investigació.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas.
Temps	Una sessió de classe: 50 minuts	15 minuts	15 minuts	15 minuts
Nivell recomanat	2n cicle ESO Batxillerat	1r i 2n cicles ESO	1r i 2n cicles ESO	Tots els cicles

Dificultats freqüents

Quan demanem als nostres alumnes que facin un treball d'investigació acostumen a tenir problemes per decidir el tema, si no és que els el proposem nosaltres. En els dos casos és freqüent que tinguin dificultats per fer-se preguntes que orientin la seva investigació i els permetin avançar. En aquesta unitat suggerim diverses tècniques que ajudaran el professor a desenvolupar en els seus alumnes les capacitats bàsiques per emprendre un treball d'investigació.

Parteix sempre d'una idea pròpia.

Tot i que al principi no trobis un bon tema, és important respectar els que han escollit els companys i buscar altres alternatives per trobar el teu. Copiar o apropiarse de la idea d'un altre no és la manera més adequada d'escollir un tema per investigar. Et sentiràs molt millor si treballes a partir d'una idea pròpia. Aquest és un primer pas per aprendre a respectar les idees dels altres.

Activitats

Què faràs?

Al llarg de la teva vida d'estudiant els professors et demanaran que facis treballs de classe per als quals hauràs de buscar documentació complementària procedent de diferents fonts d'informació i reelaborar-la de forma personal.

En realitat es pot investigar sobre qualsevol cosa que ens interessi, però no és fàcil escollir un bon tema d'investigació.

En aquesta unitat practicaràs el següent:

- Prendre consciència del que acostumes a fer per escollir un tema de treball.
- Escollir un bon tema d'investigació.
- Formular preguntes sobre els temes.

Segueix el rastre!

Et proposem

1. Descobreix què contenen les petjades.

Rastre 1

Anota per ordre de preferència les quatre grans àrees que t'interessin més. Per exemple ciències, literatura, art, història, música, cinema, etc.

Rastre 2

Aconseguix el periòdic del dia i anota els quatre temes d'actualitat que et cridin més l'atenció. Per exemple: la immigració il·legal, el forat d'ozó, els darrers viatges espacials, etc.

Rastre 3

Demana a algun amic, als pares o als professors que et suggereixin temes i anota'ls.

Rastre 4

Aconseguix una enciclopèdia, obre-la diverses vegades i fulleja'n les pàgines a l'atzar: apunta els temes que hi surtin i anota els quatre que t'atreugin més.

Rastre 5

Fes sol o en grup una pluja d'idees i anota les quatre que t'agradin més.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

La pluja d'idees

La pluja d'idees consisteix a anotar durant deu minuts totes les idees que se t'acudeixin sense censurar-ne cap. Després es poden anar descartant aquelles que no es considerin apropiades, fins a seleccionar un tema.

2. Analitza els cinc rastres:
Hi ha algun tema que coincideixi en dos o més rastres dels que has seguit? Anota'ls en el requadre.

3. Sotmet els teus possibles temes a un interrogatori, amb l'ajuda de la taula següent.

	TEMA 1	TEMA 2	TEMA 3
Tinc algun coneixement previ sobre el tema?			
És fàcil trobar-ne informació?			
Tinc clars els seus límits? No és ni excessivament ampli ni massa limitat?			
Se m'acudeixen, quasi sense pensar-les, almenys tres preguntes sobre el tema?			
Hi ha, almenys, un o dos aspectes que despertin la meua curiositat?			
És un tema que pot interessar també als altres?			
És un tema amb què em sento bé?			

4. Ara, t'has de decidir!

A quin tema t'han portat les petjades?:

Com et sents davant la idea de començar una investigació sobre ell?:

Si la idea t'atrau, no hi ha cap dubte: aquest és el teu tema! Ara comença a treballar i deixa de pensar si podries haver-ne escollit un altre. Intenta fer el millor treball possible.

AJUDA

Alguns consells

És convenient escollir un tema sobre el qual puguem obtenir informació amb una certa facilitat. Per assegurar-te'n pots demanar ajuda a un bibliotecari o bibliotecària.

També és important posar límits al nostre tema. Per exemple, «El continent africà» és un tema excessivament ampli. Podríem concretar-lo més: «El relleu del continent africà». O fins i tot més, establint un límit espacial: «El relleu del sud del continent africà». Quan el tema escollit admeti que establim límits temporals, hem de fer-ho. Si, per exemple, el tema és «Les migracions en el continent africà» podem concretar-lo limitant-lo a un segle: «Les migracions en el continent africà en el segle XX». La combinació de límits temporals i espacials concreta molt més el tema; per exemple: «Les migracions en el nord del continent africà en el segle XX».

La fórmula

Et proposem

La investigació consisteix a ser curiós; així que elegeix un dels temes següents, pensa en el que ja saps d'ell i demostra la teva curiositat plantejant més preguntes, totes les que se t'acudeixin. Per a això, pots utilitzar la fórmula següent: **4Q 1C 10 10 nPQ nE**, o sigui

Escull un tema i aplica-hi la fórmula! Te'n suggerim alguns:

Ara, tracta d'aplicar la fórmula **4Q 1C 10 nPQ nE** al teu tema d'investigació i anota les teves preguntes en aquest requadre:

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

4Q

Què
Qui
Quan
Quant

1C

Com

10

On

nPQ

Per què
Per què
Per què...

nE

Efectes

- Els viatges a la Lluna.
- Els sismes submarins.
- L'escalfament del globus.
- La immigració il·legal.
- El dopatge en l'esport.

Què **acostumes** a **fer**?

A més

Segurament ja t'hauràs trobat abans en la situació d'haver d'escollir un tema d'investigació. Senyala a la taula què acostumes a fer.

Quan haig d'escollir un tema per fer un treball...	SÍ	NO
Demano idees als amics	☐	☐
Pregunto als pares	☐	☐
Penso en un tema d'actualitat que m'interessi	☐	☐
Miro en el sumari del llibre de text i elegeixo el tema que m'interessa	☐	☐
Pregunto al professor	☐	☐
Penso en les coses que m'interessen fora de l'escola	☐	☐
Faig una llista de temes sense pensar-m'hi gaire i n'escullo un	☐	☐
Escullo el primer que em passa pel cap	☐	☐

Avaluació. Com vas?

Els vertaders creadors saben que el que és important d'un treball no és solament el producte final sinó, sobretot, el procés. És precisament en anar solucionant les dificultats que es presenten sobre la marxa on un bon investigador posa en acció les seves aptituds creatives: la seva capacitat per a la improvisació; per relacionar conceptes amb altres que provenen de la seva experiència o d'altres camps del saber; la seva tolerància a la frustració, etc.

Per això et proposem que avaluïs tots i cada un dels passos del procés, ja que et servirà per treure'n dades que t'ajudaran a introduir en la teva forma de treballar les modificacions necessàries.

Per avaluar aquesta primera etapa del treball planteja't les següents preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

He posat en pràctica estratègies per escollir un bon tema de treball.

☐ M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He après a formular preguntes sobre els temes.

☐ He descobert els meus coneixements previs sobre el tema?

☐ He delimitat millor els meus propis interessos?

☐ He identificat els avantatges o dificultats que suposa escollir uns temes determinats?

He tingut en compte que el meu tema sigui original i he evitat copiar en tot o en part les idees d'altri?

Sí ☐

No ☐

En part ☐

Per què? ☐

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 3: el pla

Claus per al professor

Objectius

- Clarificar les característiques i circumstàncies del treball escollit.
- Reflexionar, a partir del que acabem d'esmentar, sobre el tipus d'informació necessari.
- Organitzar un treball individual o en grup.

Pla de treball

	ET PROPOSEM		AVALUACIÓ
	Pensa-ho bé!	Fes un pla	Autoavaluació
	Pautes	Document i pràctica	Pautes
Activitats	Els alumnes concreten totes les característiques i circumstàncies del seu treball individual o en grup.	Els alumnes elaboren una fitxa en la qual planifiquen les tasques que cal efectuar en la seva investigació.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas.
Temps	30 minuts	30 minuts	15 minuts
Nivell recomanat	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles

Dificultats freqüents

Observem en els nostres alumnes certes dificultats a l'hora d'organitzar el seu propi treball com a estudiants, cosa que s'incrementa quan han d'enfrontar-se a un procés com el que comporta una investigació, en el qual cada activitat ha de ser desenvolupada segons una seqüència precisa. L'organització d'un treball individual pot ser difícil, però la coordinació d'un equip de diversos alumnes ho és encara més, cosa per la qual és important que aprenguin estratègies per actuar de la manera més adequada en ambdues situacions. A més, és convenient que determinin el tipus d'informació que necessiten segons el treball que han de lliurar (definicions, explicacions, estadístiques, gràfics, fotografies, etc).

Respecta i valora els documents que consultis.

En planificar el teu treball pensa com respectar la propietat intel·lectual en tot moment, recordant què es pot fer i què no amb els documents. No planifiquis fer allò que suposi no respectar els drets d'autor, com ara fotocopiar un llibre sencer. Sí pots, per exemple, fer una síntesi dels documents d'altres autors i basar-te en el seu treball per fer el teu, sempre que els citis correctament.

Has de preveure la manera de recollir les dades dels documents que consultis, ja que les necessitaràs al llarg del treball diverses vegades, i especialment per citar els autors en el cas que utilitzis les seves idees.

Activitats

Què faràs?

Ets dels qui s'organitzen bé o acostumes a fer-te un garbuix?

Moltes vegades les dificultats que tens en els estudis i en els treballs escolars provenen d'una mala organització del treball.

En aquesta unitat pots conèixer algunes estratègies per organitzar-te bé:

- Definir els objectius que pretens aconseguir.
- Establir els terminis que tens per fer-ho.
- Seqüenciar les diferents tasques que aniràs abordant.

Pensa-ho bé!

Et proposem

Els exploradors que decideixen endinsar-se en paratges poc coneguts acostumen a anar ben preparats, amb mapes i plànols del lloc, per no perdre's. Una cosa semblant passa quan un professor et demana que facis un treball. Per no perdre't i arribar al teu destí és fonamental que concretis tots els aspectes pràctics abans de començar.

Per concretar les característiques del teu treball, completa la fitxa següent amb les teves idees.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

Tema del treball (títol provisional i subtítol):

Nom i cognoms de les persones que faran el treball:

Termini de lliurament:

Tipus d'informació que necessito (definicions, dades puntuals, textos explicatius, opinions diferents, il·lustracions, sons, vídeos, etc.):

Recursos necessaris (ordinador, arxivador, fulls, fitxes, fundes de plàstic, llapis, retoladors per subratllar, etc.):

Traçaràs el teu mapa de situació i el camí que has de seguir si contestes preguntes com aquestes:

Com faré el treball?

☐ De manera individual ☐ En equip

Quin producte final presentaré?

☐ Un mural ☐ Una redacció de conclusions
☐ Una exposició oral ☐ Una síntesi de la informació recollida

Atres:

Quina longitud aproximada ha de tenir?

☐ Nombre mínim de pàgines ☐ Nombre màxim de pàgines

Haig d'incloure-hi gràfics o il·lustracions?

☐ No ☐ Sí, necessàriament ☐ Només si ho considero necessari

A quin tipus de receptor va adreçat?

☐ Al professor ☐ Als companys ☐ A un públic ampli

Quan cal lliurar-lo?

**Si ha de ser exposat oralment,
quant de temps durarà l'exposició?**

Podrem fer servir la biblioteca de l'institut? ☐ Sí ☐ No

En cas afirmatiu, **a quines hores?**

Podrem consultar altres biblioteques? ☐ Sí ☐ No

Tindrem accés a Internet? ☐ Sí ☐ No

Fes un pla

Et proposem

1. Pla de treball individual

Pots utilitzar una fitxa com aquesta per organitzar el teu treball individual, indicant les dates concretes en què faràs cada tasca.

Imprimir aquest full de treball a: esdelibro.es

NOM		
TÍTOL PROVISIONAL		
PAS	TASQUES	DATES
Les idees	Preguntar al professor/a per organitzar el treball	
	Consultar enciclopèdies i diccionaris a la biblioteca de l'institut per seleccionar paraules clau	
	Fer un diagrama per organitzar els meus coneixements previs sobre el tema	
Les fonts	Buscar en els catàlegs de la biblioteca de l'institut	
	Buscar en els catàlegs de la biblioteca del barri	
	Buscar a Internet	
Els documents	Seleccionar documents	
La informació	Llegir textos	
	Sintetitzar les informacions extretes dels textos	
	Anotar en fitxes les dades dels documents, per localitzar-los novament o per citar les fonts al final	
El guió	Completar el diagrama amb la informació obtinguda	
	Elaborar un guió de l'informe final, on s'incloguin els capítols que tindrà	
Cites i bibliografia	Organitzar les notes d'acord amb els capítols de l'informe	
	Fer una llista amb la bibliografia utilitzada	
L'informe	Definir la forma definitiva del treball: escrit, mural, exposició oral...	
	Redactar un esborrany	
	Corregir i comprovar l'esborrany	
	Passar el treball en net	
	Fer-hi una última revisió amb l'ajuda d'una llista de control	
	Lliurar-lo	
La publicació a Internet	Publicar la meua investigació a esdelibro.es	

2. Pla de treball en equip

Pots utilitzar una fitxa com aquesta per organitzar el teu treball en equip; substitueix els encapçalaments «Nom» pels noms dels membres de l'equip. En aquest cas caldrà repartir-se el treball i anotar qui s'encarregarà de cada tasca o quines seran fetes per tots.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

TÍTOL PROVISIONAL

PAS	TASQUES	NOM			DATES
Les idees	Preguntar al professor/a per organitzar el treball				
	Consultar enciclopèdies i diccionaris a la biblioteca de l'institut per seleccionar paraules clau				
	Fer un diagrama per organitzar els meus coneixements previs sobre el tema				
Les fonts	Buscar en els catàlegs de la biblioteca de l'institut				
	Buscar en els catàlegs de la biblioteca del barri				
	Buscar a Internet				
Els documents	Seleccionar documents				
La informació	Llegir textos				
	Sintetitzar les informacions extremes dels textos				
	Anotar en fitxes les dades dels documents, per localitzar-les novament o per citar les fonts al final				
El guió	Completar el diagrama amb la informació obtinguda				
	Elaborar un guió de l'informe final, on s'inclouguin els capítols que tindrà				
Cites i bibliografia	Organitzar les notes d'acord amb els capítols de l'informe				
	Fer una llista amb la bibliografia utilitzada				
L'informe	Definir la forma definitiva del treball: escrit, mural, exposició oral...				
	Redactar un esborrany				
	Corregir i comprovar l'esborrany				
	Passar el treball en net				
	Fer-hi una última revisió amb l'ajuda d'una llista de control				
	Lliurar-lo				
La publicació a Internet	Publicar la meua investigació a esdelibro.es				

Avaluació. Com vas?

Recorda el que has après, planteja't aquestes preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

He posat en pràctica estratègies per delimitar clarament els objectius i les condicions del meu treball.

☐ M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He comprès i posat en pràctica diferents estratègies per organitzar-me a l'hora de planificar un treball, ja sigui individualment o col·lectiva.

☐ M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

En organitzar el meu treball he tingut en compte el que es pot fer amb els documents i he evitat planificar actuacions que vulnerin els drets d'autor.

☐ M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 4: les idees

Claus per al professor

Objectius

- Detectar i organitzar les idees prèvies i els dubtes que orientaran la investigació.
- Saber descobrir i ajustar les paraules clau corresponents al tema de la investigació.
- Aprendre a utilitzar la tècnica del diagrama mental per representar visualment l'esmentat en els punts anteriors.
- Diferenciar conceptes generals i específics: saber anar del que és general al que és particular, i viceversa.

Pla de treball

	ET PROPOSEM		A MÉS		AVALUACIÓ
	On són les claus de la informació?	Fes un diagrama	Nines russes	Planetes i satèl·lits	Autoavaluació
Activitats	Joc	Document i pràctica	Joc	Joc	Pautes
	Els alumnes aprenen a formular paraules clau.	Els alumnes aprenen la tècnica del diagrama mental.	Aprendre a formular paraules clau.	Aprendre a formular paraules clau.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas.
Temps	Una sessió de classe: 50 minuts		Una sessió de classe: 50 minuts		15 minuts
Nivell recomanat	1r i 2n cicles ESO	Tots els cicles	1r cicle ESO	1r cicle ESO	Tots els cicles

Dificultats freqüents

Tan punt els alumnes han escollit un tema, és habitual que tinguin dificultats per organitzar els seus coneixements previs i preguntes, així com per transformar tot això en paraules clau que permetin accedir a la informació. Tampoc no acostumen a tenir desenvolupada l'habilitat d'utilitzar paraules clau alternatives que amplii o redueixin l'àmbit de la recerca d'informació.

Pensa en ©

Valora les teves idees.

Recorda que fas un treball de creació. Per tant, valora les teves pròpies idees i intuïcions com una cosa original i sigues conscient de l'esforç que suposa als autors crear els documents que estàs utilitzant.

Activitats

Què faràs?

Saps més del que et penses!

Quan t'enfrontes al tema d'un treball el més freqüent és que ja tinguis algunes idees, bé per la teva pròpia experiència, bé perquè has llegit alguna cosa sobre aquest tema o perquè l'has vist a la televisió. **En aquesta unitat aprendràs a:**

- Recapitular el que ja saps.
- Definir el que vols descobrir per aprofundir en el tema.
- Convertir aquestes qüestions en paraules clau.
- Diferenciar conceptes generals de conceptes específics.
- Organitzar els teus coneixements i dubtes en un diagrama.

On són les claus de la informació?

Et proposem

Per fer la investigació hauràs de consultar documents impresos, catàlegs de biblioteca, buscadors, pàgines web... Quan utilitzes una enciclopèdia o l'índex d'un llibre, busques una paraula per ordre alfabètic; quan fas servir un catàleg de biblioteca o un buscador d'internet, tecleges una o diverses paraules, etc. Són les paraules clau. Per exemple, si fas un treball sobre la història del llibre imprès, les paraules clau seran llibre, impremta, història.

La paraula clau ja ens ho diu tot: una clau que ens obre la porta de la informació emmagatzemada en cada document.

Però, vés en compte! Has d'estar preparat per escollir paraules clau alternatives si no obtens cap resultat de la consulta. Si no se te n'acudeixen, pot ser útil consultar un diccionari o un diccionari enciclopèdic, on trobaràs sinònims o termes relacionats. Per exemple, a la definició de «migració» és molt probable que trobis altres paraules clau de la seva família: «emigració» i «immigració»; o, si busques «llibre» en un diccionari enciclopèdic, pot ser que trobis termes com «còdex», «enquadrernació», etc., que t'obriran vies d'investigació.

A la sopa de lletres tens les paraules clau que corresponen als següents títols o preguntes. Busca-les i completa el quadre:

TEMES	PARAULES CLAU
L'escassetat d'aigua potable a Àfrica	Aigua potable, Àfrica
La civilització egípcia	Egipte, història, civilització
Es pot recórrer tot Europa amb tren?	Europa, ferrocarril
El conreu de l'arròs a la Xina	arròs, Xina, conreu
Per què hi ha secada a Espanya?	secada, Espanya
És possible viatjar a Mart?	viatges, Mart, exploració espacial

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

W	F	E	R	R	O	C	A	R	R	I	L
G	H	N	J	Y	T	E	E	S	R	H	A
A	A	F	G	H	E	U	R	O	P	A	I
G	R	V	P	N	G	J	O	N	N	N	C
E	R	O	L	H	I	S	T	O	R	I	A
S	O	I	O	B	P	T	P	N	V	G	P
P	S	M	A	R	T	E	D	I	D	F	S
A	I	A	I	A	E	W	L	P	Q	C	E
N	I	J	U	T	W	I	Q	O	S	E	O
Y	R	G	F	T	T	E	X	L	E	S	I
A	O	N	U	Z	U	Q	S	T	C	D	C
R	Y	V	A	A	H	A	X	R	A	D	A
W	D	C	F	F	P	B	Z	R	D	D	R
R	I	O	R	R	R	O	Z	E	A	Y	O
O	J	N	O	I	X	N	T	E	R	I	L
T	U	P	M	C	X	I	N	A	T	O	P
E	R	E	T	A	R	O	Y	T	B	M	X
U	S	E	G	T	A	I	V	E	G	L	E
C	O	N	R	E	U	O	X	X	Y	W	E

Ara, tracta de localitzar les paraules clau del teu tema d'investigació i anota-les.

El meu tema:

Paraules clau:

Fes un diagrama

Et proposem

Els diagrames són molt útils per recapitular el que saps sobre un tema, així com el que vols saber.

Elabora un diagrama inicial que contingui els coneixements previs i les preguntes que t'has fet sobre el teu tema d'investigació.

Per fer el diagrama, segueix aquests passos.

a. Pensa en el que saps sobre el tema i en el que vols saber. Tot diagrama parteix dels coneixements previs que es tenen sobre un tema concret i del que s'hi vol aprofundir. Per organitzar tot això pots utilitzar una taula com aquesta:

Què sé sobre aquest tema?	Paraules clau
Què vull saber?	Paraules clau

Exemple

TEMA: El llibre

Què sé sobre aquest tema?	Paraules clau
Conec la seva forma i la seva organització	Llibre, fulls, enquadernació, pàgines, capítols, paràgrafs, sumari, introducció, conclusió, impremta, editorial, llibreria, estudi, oci.
Tenen un o més autors	
Es fabriquen a les editorials	
S'imprimeixen a les impremtes	
Es venen a les llibreries	
S'utilitzen per estudiar, entretenir-se, etc.	
Què vull saber?	Paraules clau
Qui va inventar els llibres? Quan? Per què?	Invenció, llibre, impremta, reproducció, professió, creació, publicació, món, Espanya.
Es va inventar la impremta al mateix temps? Qui la va inventar?	
Quines maneres hi ha de fer còpies dels llibres?	
Quines professions estan relacionades amb la fabricació de llibres?	
Què fa un autor perquè la gent pugui llegir un llibre que ha escrit?	
Quants llibres es publiquen cada any al món? I a Espanya?	

Imprimir aquest full de treball a: esdelibro.es

Per fer un diagrama, has de procedir de la següent manera:

- Escriu el títol o tema central, dins un cercle, en el centre de la pàgina.
- Fes sortir d'aquest cercle, en qualsevol direcció, tantes línies com subtemes o epígrafs se t'acudeixin relacionats amb el tema central. Damunt o davall d'aquesta línia s'escriuen les paraules clau que reflecteixen el contingut de l'epígraf.
- D'aquestes línies principals poden sortir-ne d'altres de secundàries, que recolliran idees secundàries. D'aquestes línies secundàries es poden ramificar, a la vegada, altres línies o conceptes.
- El diagrama no és definitiu fins que no es reelabora i es completa. Això es va fent de mica en mica.

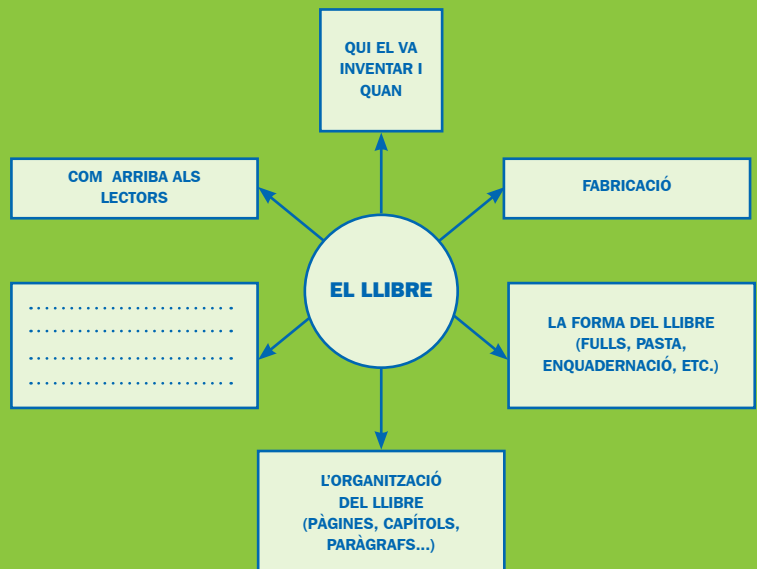
b. Organitza els teus coneixements i preguntes en un diagrama.

Un cop assenyalades les teves idees en una taula pots començar a plasmar-les de forma visual en un diagrama.

Ja ets a punt de fer el teu propi diagrama. Si vols, abans de començar a fer-lo pots mirar els que hem elaborat utilitzant les paraules clau de l'exemple anterior:

Exemple

TEMA: El llibre

Nines russes

A més

Hem fet una consulta a Internet utilitzant la paraula clau «esports». El resultat ha estat de... diversos milions de documents! Caldrà concretar més utilitzant una paraula clau que estigui inclosa dins el tema general d'esports, per exemple, un esport, i així poder fer una consulta una mica més precisa. ¿Podries precisar més els següents temes generals especificant paraules clau incloses en ells?

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

Exemple: ESPORTS AQUÀTICS:

waterpolo, esquí nàutic, submarinisme, vela...

Ara, segueix tu.

MITJANS DE TRANSPORT:

RELIGIONS:

MAMÍFERS:

MITJANS DE COMUNICACIÓ:

MITOLOGIA:

ART:

Planetes i satèl·lits

A més

Quin embolic amb les paraules clau! El cas és que hem buscat en el catàleg de la biblioteca algun llibre que tracti sobre la mel de bruc i no n'hem trobat cap.

La bibliotecària ens ha dit que si escollim una paraula clau massa precisa ens podem trobar que no hi hagi documents. La solució seria englobar aquesta paraula clau en un tema més general, per exemple, mel, i repetir la consulta. Podries agrupar aquests termes entorn al concepte general que els engloba com si fossin satèl·lits entorn un planeta?

Exemple:

Mosca, llagosta, papallona, escarabat, grill:

INSECTES

Ara, continua tu

Taronja, llimona, aranja, llima, mandarina:

Dominó, dames, escacs, cartes, parxís:

Vista, oïda, tacte, gust, olfacte:

Fèmur, húmer, crani, clavícula:

Pluja, anticicló, tempesta, temperatura, vent, baixa pressió:

Cerebel, medul·la espinal, nervis, cervell, bulb raquidi, hipòfisi:

Avaluació. Com vas?

Recorda el que has après, planteja't les següents preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

He après a delimitar les paraules clau que defineixen el meu tema.

☐

M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He estat capaç de començar un diagrama sobre el meu tema d'investigació.

☐

M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 5: les fonts

Claus per al professor

Objectius

- Valorar les fonts més adequades per buscar la informació necessària en una investigació.
- Conèixer les biblioteques (i altres «teques»: hemeroteca, videoteca, mediateca) i les seves eines: sistemes de classificació, recerca en els catàlegs, ús de la signatura per localitzar els documents, interpretació dels registres bibliogràfics.
- Millorar l'ús dels buscadors d'Internet.
- Recollir dades dels documents trobats.

Pla de treball

	ET PROPOSEM			A MÉS	AVALUACIÓ
	Les fonts	Visita una biblioteca	Busca que busca	Què acostumes a fer?	Autoavaluació
	Qüestionari	Pràctica	Document i pràctica	Qüestionari	Pautes
Activitats	Els alumnes valoren les fonts més adequades per a la seva investigació.	Els alumnes coneixen els diferents serveis que ofereixen les biblioteques en l'espai real d'una biblioteca, escolar o pública.	Els alumnes coneixen i practiquen la recerca avançada en un buscador d'Internet.	Els alumnes reflexionen sobre els seus hàbits de recerca d'informació.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas.
Temps	20 minuts	Una matí o una tarda, com a mínim	50 minuts	20 minuts	15 minuts
Nivell recomanat	Tots els cicles	Tots els cicles	1r i 2n cicles ESO	Tots els cicles	Tots els cicles

Dificultats freqüents

El problema principal que han d'afrontar els nostres alumnes en aquesta fase, és el desco-neixement de les diferents fonts d'informació, i especialment d'aquelles que ofereixen una orga-nització i una sèrie d'eines bàsiques per a una localització eficaç de la informació: biblioteques, hemeroteques, videoteques, etc. Els alumnes acostumen a desenvolupar-se amb dificultat en aquests centres d'informació, i és freqüent que busquin directament en les prestatgeries, ja que desconeixen l'estructura i la utilitat dels plans de classificació i dels catàlegs.

D'altra banda, la idea que Internet permet trobar tota la documentació necessària és molt estesa. Però la recerca feta pels alumnes a Internet sol ser massa simple, cosa que implica que obtinguin un nombre excessiu de resultats. Desconeixen la funció de catàleg que tenen els bus-cadors, la seva estructura i la seva utilització avançada per obtenir resultats més precisos.

Pensa en ©

Copia, fotocopia, talla i enganxa amb moderació.

Si les biblioteques i hemeroteques contenen tants documents és perquè els seus autors els van crear en el seu moment. Quan et prestin un document en una biblioteca respecta els drets del seu autor. Si fotopies fes-ho allà on comptis amb l'autorització d'autors i editors. Passa el mateix amb Internet: que sigui senzill descarregar un document, o tallar i enganxar text, no vol dir que es pugui fer de qualsevol manera. Tots els documents tenen un autor que té el dret que es respecti la seva creació. A mesura que vagis trobant documents has d'anar anotant les seves dades per poder citar-los si utilitzes les seves informacions.

Activitats

Què faràs?

Saps com aconseguir la informació necessària per fer el treball?

En aquesta unitat aprendràs a:

- Utilitzar diferents fonts d'informació, que poden ser des de persones fins a documents escrits o audiovisuals.
- Seleccionar les fonts més adequades.
- Conèixer les biblioteques i Internet.
- Anotar les dades bàsiques dels documents trobats.

Et recordem que en el Contracte de l'Investigador et vas comprometre a utilitzar, com a mínim, les següents fonts: una enciclopèdia impresa o electrònica (en CD o a Internet), un llibre sobre el teu tema d'investigació, un article de revista o periòdic (si hi ha alguna cosa publicada sobre el teu tema), una pàgina d'Internet d'un organisme que ofereixi prou garanties i una pàgina d'Internet d'imatges (sempre que el teu tema d'investigació s'hi presti).

Les fonts

Et proposem

Pensa en les informacions que necessites per a la teva investigació i valora les fonts que creguis que et seran més útils per fer-la.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

	Molt important	Important	Poc important
Família			
Amics			
Professors			
Enquestes			
Entrevistes			
Observació			
Experiments			
Biblioteques			
Enciclopèdies			
Llibres			
Diccionaris			
Internet			
Periòdics			
Revistes			
Ràdio			
Televisió			

Quina font utilitzaràs?:

Visita una biblioteca

Et proposem

Per poder fer la teva investigació hauràs de visitar una biblioteca. Recorre'n els diferents espais; informa't sobre el pla de classificació que utilitzen; assabenta't de com s'utilitzen els seus catàlegs, com pots trobar els llibres o documents, etc.

a. Busca en el catàleg quins documents et convindrà consultar per fer la teva investigació. Per això, utilitza les paraules clau que has trobat sobre el teu tema.

b. Anota les dades de les obres que has trobat i que et poden interessar.

Títol provisional del treball:

Tipus d'informació que necessito

(depenent del treball que t'hagin demanat: definicions, dades puntuals, opinions diferents, il·lustracions, etc.):

Obres que em poden interessar:

Autor:

Títol:

Signatura:

Autor:

Títol:

Signatura:

Autor:

Títol:

Signatura:

Autor:

Títol:

Signatura:

Tots els documents que hi ha en una biblioteca estan organitzats. Hi podràs fer servir tres eines per localitzar ràpidament un document: el pla de classificació, els catàlegs i la signatura.

El pla de classificació indica com es distribueixen els llibres en les prestatgeries. El més normal és que els llibres que tracten d'un mateix tema estan col·locats a la mateixa prestatgeria. La majoria de biblioteques classifiquen els seus llibres seguint un pla anomenat Classificació Decimal Universal (CDU), que divideix el coneixement en deu temes generals:

0 OBRES GENERALS (diccionaris, enciclopèdies...)	5 CIÈNCIES EXACTES I NATURALS
1 FILOSOFIA - PSICOLOGIA	6 CIÈNCIES APLICADES
2 RELIGIÓ - MITOLOGIA	7 ART - ESPORTS
3 CIÈNCIES SOCIALS	8 LLENGUA - LITERATURA
4 (Classe buida)	9 GEOGRAFIA - BIOGRAFIA - HISTÒRIA

Cada un d'aquests temes, a la vegada, es divideix en altres. Els temes generals es numeren amb una xifra del 0 al 9, mentre que les divisions d'aquests temes es numeren amb dues xifres.

Els catàlegs són conjunts de fitxes en les quals els bibliotecaris anoten les dades principals de cada document que hi ha a la biblioteca: cognoms i nom de l'autor, títol, lloc, editor i any de publicació, caràcters físics -pàgines, il·lustracions, etc.-, col·lecció, notes bibliogràfiques, ISBN -número identificatiu del llibre- i temes que tracta. En moltes biblioteques hi ha dos tipus de catàlegs: el manual i l'automatitzat. En el catàleg manual pots consultar les fitxes físicament, mentre que en l'automatitzat pots consultar-les des d'un ordinador dins la biblioteca o, si el catàleg és accessible a Internet, des de qualsevol ordinador.

Pots buscar de diverses maneres un document d'un catàleg. Si ja coneixes un document concret, localitza'l buscant en el catàleg per autor o per títol. Si t'interessa veure quins documents existeixen d'un tema determinat, fes una consulta per matèria o descriptor, utilitzant les paraules clau que has seleccionat per a la teva investigació. A més, els catàlegs solen tenir una llista pròpia de paraules clau, anomenada llista de descriptors o de matèries, que indiquen el tema dels documents. Aquesta llista t'ajudarà a precisar els termes que has d'utilitzar per buscar. De vegades, també et permetrà enriquir la teva llista de paraules clau amb sinònims, termes relacionats, etc.

La signatura és un codi que els bibliotecaris donen a cada document de la seva biblioteca per indicar on és col·locat. Podràs veure la signatura d'un llibre a la part externa, en una etiqueta anomenada teixell, que està enganxada en el lloc. La signatura es compon de nombres i lletres:

- el nombre de la Classificació Decimal Universal,
- les tres primeres lletres del cognom de l'autor, en majúscules,
- les tres primeres lletres del títol -sense articles-, en minúscules.

A les prestatgeries, els llibres s'ordenen, primer, pels nombres de la classificació o pel gènere; després, dins de cada nombre, per l'ordre alfabètic de les tres lletres de l'autor.

Busca **que** busca

Et proposem

Utilitza algun buscador d'Internet per trobar informació vàlida per al teu treball d'investigació.

Els buscadors d'Internet són programes que ens ajuden a trobar pàgines sobre els temes que ens interessin. Ens ofereixen dues possibilitats de recerca:

- **La recerca simple, en la qual introduïm les paraules clau sense establir cap més condició.**
- **La recerca avançada, en la qual podem establir condicions que donaran un resultat més precís.**

*Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es*

Per anotar els resultats de la teva recerca a Internet, a més d'agregar les pàgines interessants als favorits del teu explorador, pots utilitzar una fitxa com aquesta:

Títol provisional del treball:

Tipus d'informació que necessito (depenent del treball que t'hagin demanat: definicions, dades puntuals, opinions diferents, il·lustracions, etc.):

Pàgines web que em poden interessar:

Direcció URL de la pàgina:

Nom de l'autor o de l'organització responsable:

Direcció URL de la pàgina:

Nom de l'autor o de l'organització responsable:

Direcció URL de la pàgina:

Nom de l'autor o de l'organització responsable:

Direcció URL de la pàgina:

Nom de l'autor o de l'organització responsable:

Si et fixes en la recerca avançada del Google, hi apareix una fitxa per establir les condicions que han de complir els documents. Hem subratllat les condicions que et poden ajudar a precisar més la recerca.

cerca els resultats:

Amb totes les paraules

Amb la frase exacta

Amb qualsevol de les paraules

Sense les paraules

Idioma: català

Retorna les pàgines web que han estat actualitzades el(s):

En qualsevol data

Darrers 3 mesos

Darrers 6 mesos

El darrer any

Mostra els resultats en els quals els termes apareguin:

En qualsevol lloc de la pàgina

Al títol de la pàgina

Al cos de la pàgina

A la URL de la pàgina

Enllaços que portin a la pàgina

Què acostumes a fer?

A més

En grups de quatre companys, completeu la taula següent posant una creu en el quadre corresponent quan la resposta sigui afirmativa.

	NOM 1	NOM 2	NOM 3	NOM 4	TOTAL
Acostumes a anar a la biblioteca almenys un cop al mes?					
Vas a la biblioteca per llegir llibres o revistes que t'agraden?					
Hi vas a estudiar?					
Hi vas a consultar documents per fer treballs?					
Hi utilitzes el servei de préstec a domicili?					
Hi utilitzes Internet?					
Participes en alguna de les activitats que organitza la biblioteca?					

Sumeu les dades dels distints grups i comenteu els resultats.

Coneixeu bé el que us ofereixen les biblioteques?

Aproveiteu totes les oportunitats que ofereixen les biblioteques?

Valdria la pena utilitzar-les més?

Avaluació. Com vas?

Recorda el que has après, planteja't les següents preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

- ☐ **He reflexionat sobre el tipus d'informació que necessito i les fonts més adequades per a buscar-la?**

He après a utilitzar les eines que m'ofereixen les biblioteques?:

- ☐ sistema de classificació,
☐ recerca en els catàlegs,
☐ ús de la signatura per localitzar els documents,
☐ interpretació de dades dels registres bibliogràfics.

- ☐ **He après maneres més efectives de buscar informació a Internet?**

- ☐ **He anotat les dades de tots els documents trobats per poder citar-le si els utilitzo?**

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 6: els documents

Claus per al professor

Objectius

- Descobrir la utilitat dels diferents documents i dels seus punts rics en informació.
- Aprendre a explorar, valorar i seleccionar els documents.
- Preveure la recollida de les dades necessàries per citar els autors dels documents seleccionats.

Pla de treball

	ET PROPOSEM				AVALUACIÓ
	Què acostumes a fer?	Explora els documents	Selecciona els documents	Organitza les teves dades bibliogràfiques	Autoavaluació
Activitats	Qüestionari	Pràctica	Qüestionari	Qüestionari	Pautes
	Els alumnes indaguen sobre les seves habilitats en la recerca d'informació.	Els alumnes localitzen la informació essencial dels documents.	Els alumnes valoren la pertinència en la informació trobada.	Els alumnes aprenen a organitzar les seves dades en fitxes.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas.
Temps	15 minuts	Una sessió de classe: 50 minuts	15 minuts	Una sessió de classe: 50 minuts	15 minuts
Nivell recomanat	1r i 2n cicles ESO	1r i 2n cicles ESO	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles

Dificultats freqüents

Sovint els alumnes obliden que poden existir nombrosos i variats documents que satisfaran les seves necessitats d'informació. Tampoc no acostumen a ser gaire exigents, i simplement es conformen amb els dos o tres primers que troben.

A més, no coneixen estratègies per a l'exploració ràpida del contingut dels documents ni per a la valoració de la seva utilitat. Aprendre i practicar aquestes estratègies és bàsic en la fase de selecció.

Identifica adequadament els documents.

Per poder citar els documents en què t'has basat en el teu treball, necessitaràs les seves dades.

Per això és fonamental que en aquesta fase de selecció de documents anotis totes les seves dades d'identificació: per poder recórrer-hi quan elaboris una bibliografia.

Activitats

Què faràs?

Saps com seleccionar els documents?

En aquesta unitat:

- Descobriràs els diferents tipus de documents que has d'emprar.
- Aprendreàs algunes estratègies per seleccionar els que realment t'interessin.
- Coneixeràs la manera més eficaç d'organitzar les dades dels documents utilitzant fitxes.

Què acostumes a fer?

Et proposem

Hi ha moltíssims tipus de documents: obres de consulta, llibres, periòdics, revistes, fulletons, CD-ROMs, pàgines web, etc. Però no tots els documents són adequats per a les distintes necessitats d'informació que et poden sorgir al llarg del procés d'investigació.

¿Tens el costum de consultar el document adequat als teus objectius o, al contrari, utilitzes sempre el mateix tipus de documents? Contesta el següent qüestionari per tenir una idea més precisa de quin tipus de documents s'ajusta més a les teves necessitats d'informació. A la columna de la dreta hi pot haver més d'un document vàlid.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

Si necessites...	Quin és el document més apropiat?
1...trobar una definició o una traducció.	a) Un diccionari
	b) Un llibre
	c) Un atlas
2...trobar una dada puntual.	a) Un atlas
	b) Una enciclopèdia
	c) Una base de dades
3...obtenir dades generals sobre un tema.	a) Una base de dades
	b) Una enciclopèdia
	c) Un documental
4...aprofundir en el coneixement d'un tema.	a) Un diccionari
	b) Un llibre monogràfic sobre aquest tema
	c) Una pàgina web
5...situar un lloc en el mapa.	a) Una pàgina web
	b) Un atlas
	c) Un periòdic
6...fer un seguiment d'un afer d'actualitat.	a) Un periòdic
	b) Una pel·lícula de ficció
	c) Un programa de ràdio
7...conèixer més a fons temes d'actualitat.	a) Un programa de ràdio
	b) Un canal informatiu de TV
	c) Un plànol
8...localitzar la situació d'un carrer, d'un edifici, etc.	a) Un plànol
	b) Un atlas
	c) Una guia de viatges
9...aconseguir informació ràpida sobre una institució, un país.	a) Un llibre monogràfic
	b) Un fulletó informatiu
	c) Un llibre

COM T'HA ANAT?

Consulta la solució i valora el teu nivell d'encerts

1. a) - 2. b) i c) - 3. b) i c) - 4. b) i c) - 5. b) - 6. a) i c) - 7. a) i b) - 8. a) - 9. b)

Si has aconseguit entre 10 i 14 encerts: Enhorabona! Saps escollir el document adequat a les teves necessitats d'informació. Aquesta unitat t'ajudarà a perfeccionar encara més les teves habilitats de recerca d'informació.

Si has aconseguit entre 6 i 9 encerts: Vés amb compte d'ara endavant! Els continguts d'aquesta unitat t'ajudaran a enriquir les teves habilitats d'informació.

Si has aconseguit entre 0 i 5 encerts: És urgent que revisis la teva manera de treballar! Amb l'ajuda d'aquesta unitat adquiriràs les habilitats d'informació que necessites.

Explora els documents

Et proposem

Explorar un document consisteix a localitzar i llegir de forma ràpida els llocs on es concentra la informació essencial: allò que anomenem punts rics en informació. D'aquesta manera hom pot tenir una idea general del seu contingut sense necessitat de llegir-lo del tot.

Mitjançant la tècnica de l'exploració, analitza els documents que has trobat per al teu treball i busca-hi els punts rics d'informació de cada un d'ells.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

AJUDA

Els punts rics en informació

Cada un dels documents impresos té punts rics en informació, que són els llocs on es concentra la informació essencial. Són els següents:

En els llibres:

- El **títol**: dóna una primera pista sobre el contingut del text.
- La **contracoberta**: conté un breu resum del contingut.
- El **sumari**: ofereix un esquema general del contingut.
- La **introducció**: presenta el tema i, de vegades, explica com està estructurat el contingut: els diferents apartats o aspectes del tema a tractar, els capítols, etc.
- La **conclusió**: s'hi acostumen a repetir les idees més importants i s'hi sintetitza el més essencial del text.
- L'**índex alfabètic**: és un llistat de paraules clau dels temes tractats en el llibre que remet a les pàgines del llibre on són abordats aquests temes.

A l'interior del text són també punts rics en informació:

- La **primera i l'última frase de cada paràgraf**, en les quals sovint se sintetitza la idea principal d'aquest paràgraf.
- Les **paraules destacades** en negreta, cursiva o qualsevol altre recurs de tipografia.
- Els **gràfics, il·lustracions i esquemes**.
- Les **fotografies i els seus epígrafs**.

Als documents periodístics són punts rics en informació:

- Els **titulars**: títols, avanttítols i subtítols.
- Les **entradetes**.
- Els **requadres**.
- Les **frases entre cometes**.
- Les **fotografies i els seus peus de foto**.
- Les **infografies**.
- Les **postil·les o subtítols** que divideixen les informacions extenses.
- Les **fonts d'informació**.

A les pàgines d'Internet, a més dels que acabem d'esmentar, són punts rics en informació:

- La **URL o adreça** de la pàgina.
- L'**encapçalament**: inclou el títol de la pàgina i ens indica on som.
- El **cos**: conté el text, il·lustracions, etc.
- El **peu**: al peu, quan n'hi ha, apareixen dades relatives al responsable de la pàgina, la darrera data d'actualització, l'adreça de correu electrònic, etc.
- Els **enllaços o hipervincles**: són paraules o imatges subratllades i en color que relacionen unes pàgines amb altres. El subratllat no s'ha de confondre amb idees importants.
- Els **marcs**: diferents espais on apareixen dividides algunes pàgines web i que presenten informacions independents per les quals podem desplaçar-nos.
- El **mapa del web**: equivalent al sumari, és un esquema on es reflecteixen tots els continguts de la pàgina.

Selecciona els documents

Et proposem

La valoració consisteix a analitzar una sèrie d'aspectes que ens permetran seleccionar els documents que, en definitiva, utilitzarem després d'haver-los considerat útils i rebutjar els que hem considerat poc importants.

Mitjançant la tècnica de la valoració i amb l'ajuda del següent qüestionari, analitza els documents que has trobat per als teus treballs i selecciona els que t'interessen de debò.

Qüestionari per valorar els documents

Aplica aquest qüestionari a cada un dels teus documents:

El document conté informació sobre el meu tema d'investigació? Sí ☐ No ☐

La informació està actualitzada? Sí ☐ No ☐

És un nivell comprensible per a mi? Sí ☐ No ☐

L'extensió és adequada al temps que tinc per fer el treball? Sí ☐ No ☐

L'autor o la font d'informació ofereix prou garanties de qualitat i rigor? Sí ☐ No ☐

VALORACIÓ FINAL:

Seleccionat ☐

No seleccionat ☐

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

Organitza les teves dades bibliogràfiques

Et proposem

Les fitxes bibliogràfiques serveixen per tenir organitzades les dades bàsiques d'un document: número que li hem assignat, títol, autor, editorial, etc. Un cop seleccionats els documents que utilitzaràs en la teva investigació, registra les seves dades en una fitxa bibliogràfica amb la seva signatura i el número d'ordre assignat per tu. Tot seguit et mostrem alguns models de fitxa que pots utilitzar en la teva investigació.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

ENCICLOPÈDIES, DICCIONARIS O ATLES

Document núm.	
Títol	
Lloc de publicació	
Editorial	
Any	
Volum (si és una obra en diversos volums)	
Pàgines	
Biblioteca	
Signatura	

LLIBRES

Document núm.	
Autor	
Títol	
Lloc de publicació	
Editorial	
Any de publicació	
Capítols que m'interessen	
Pàgines que m'interessen	
Biblioteca	
Signatura	

ARTICLES DE REVISTA

Document núm.	
Autor	
Títol de l'article	
Nom de la revista	
Data de publicació	
Número de la revista	
Pàgines en què apareix l'article citats	
Biblioteca/hemeroteca	
Signatura	

Piensa en ©

Respecta les fonts d'informació.

Les fitxes bibliogràfiques serveixen per organitzar els documents que has seleccionat per a la teva investigació.

També et serviran perquè, al final del teu treball, citis en una llista tots els autors i documents que has utilitzat durant la teva investigació. D'aquesta manera, exposes les fonts en què t'has basat i el teu respecte pels drets d'autor.

TEXTOS PERIODÍSTICS

Documento núm.	
Autor	
Títol de l'article	
Nom del periòdic	
Data de publicació	
Pàgines on apareix el text	
Biblioteca/hemeroteca	
Signatura	

VÍDEO

Document núm.	
Autor	
Títol	
Lloc de publicació	
Editor	
Any d'edició	
Durada	
Biblioteca/mediateca	
Signatura	

CD-ROM

Document núm.	
Autor	
Títol	
Lloc de publicació	
Editor	
Any de publicació	
Durada	
Biblioteca/mediateca	
Signatura	

PÀGINA WEB

Document núm.	
Nom de l'autor (o, si no s'hi troba fàcilment, el nom de l'organització responsable del lloc)	
Adreça URL completa	
Data de la darrera actualització de la pàgina	
Data de consulta de la pàgina	

Avaluació. Com vas?

Recorda el que has après, planteja't les següents preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

- ☐ He descobert quins aspectes haig de valorar per seleccionar els documents vertaderament rellevants per a la meva investigació?
- ☐ He après a elaborar la fitxa bibliogràfica de cada un dels documents per poder citar-los adequadament i poder tornar a localitzar-los quan els necessiti?

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 7: la informació

Claus per al professor

Objectius

- Utilitzar estratègies de lectura adequades als objectius que es persegueixen i que permetin fer una lectura comprensiva.
- Extreure la informació i les dades que responguin als objectius d'investigació mitjançant diferents tècniques.
- Anotar cada una de les fonts d'informació utilitzades per poder citar-les i respectar així el dret dels autors a la propietat intel·lectual.
- Comparar textos diferents i fer síntesis en les quals s'inclogui la informació rellevant.
- Distingir en un document els fets de les opinions.

Pla de treball

	ET PROPOSEM			A MÉS		AVALUACIÓ
	Ets un lector crític?	Trobar respostes a les meves preguntes	Anotar per citar	Comparar dos textos	Distingir fets i opinions	Autoavaluació
	Pràctica	Pràctica	Pràctica	Pràctica	Pràctica	Pautes
Activitats	Els alumnes reflexionen sobre les seves dificultats i habilitats com a lectors crítics.	Els alumnes practiquen la tècnica de la localització en un text.	Els alumnes aprenen a organitzar en fitxes els fragments dels documents que desitgin citar.	Els alumnes exerciten la tècnica de síntesi i refosa de dos textos diferents.	Els alumnes s'exerciten en la lectura crítica i distingeixen les informacions de les opinions, valorant aquestes darreres.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas.
Temps	20 minuts	20 minuts	Una sessió de classe: 50 minuts	15 minuts	Una sessió de classe: 50 minuts	30 minuts
Nivell recomanat	2n cicle ESO i batxillerat	1r i 2n cicle ESO	Tots els cicles	1r i 2n cicle ESO	2n cicle ESO i batxillerat	Tots els cicles

Dificultats freqüents

Els problemes més freqüents que es poden presentar en aquesta fase es relacionen amb el desconeixement de diferents estratègies de lectura i escriptura. Quan els alumnes llegeixen un text solen tenir dificultats per comprendre i sintetitzar la informació rellevant, per diferenciar fets d'opinions i per organitzar les dades que han anat trobant. Aquest procés és bàsic per poder incorporar aquestes dades en el seu treball final respectant els drets d'autor.

Per això en aquesta unitat es proposen una sèrie d'activitats l'objectiu de les quals és que els alumnes aprenguin i exercitin les seves habilitats bàsiques relacionades amb la lectura a fons dels documents i amb l'extracció i la síntesi de la informació, així com amb la incorporació de les noves idees adquirides als seus coneixements previs.

Pensa en ©

Cita altres autors quan reproduueixis fragments de les seves obres.

En els teus treballs d'investigació és normal que et recolzis en les opinions i dades que altres investigadors han publicat abans de tu. Pots utilitzar fragments dels seus textos, però has de ser respectuós amb aquests autors i amb el dret de propietat intel·lectual. Així, doncs, anota sempre d'on procedeix la informació que has consultat per poder citar-la en el teu treball.

Activitats

Què faràs?

No has tingut, de vegades, la sensació que amb tanta informació disponible t'ofegues en una mar de dades?

Perquè no corris perill d'ofegar-te en una mar de dades practica les estratègies que et proposem en aquesta unitat. Amb elles, a més, aprendràs a arribar al fons de la informació.

En aquest pas:

- Localitzaràs la informació que necessites en els textos seleccionats.
- Faràs una lectura dels documents a fons, comprensiva i crítica.
- Aprendràs a distingir en un text els fets de les opinions.
- Coneixeràs la manera d'organitzar en fitxes les cites dels autors que has consultat durant la investigació.

Ets un lector crític?

Et proposem

Completa el següent test.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

1. Quan llegeixes un document, tens en compte qui n'és l'autor?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
2. Si el document prové d'algun mitjà de comunicació, et fixes si el periodista hi anomena les seves fonts d'informació?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
3. Quan els documents es refereixen a fets històrics o d'actualitat, procures contextualitzar aquests fets (autor, lloc, època, etc.)?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
4. A mesura que llegeixes els documents, ¿penses en quin és el teu punt de vista i si estàs d'acord, o no, amb les dades i opinions que s'hi exposen?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
5. T'agrada buscar documents que ofereixin enfocaments diferents o que adoptin distintes perspectives sobre el teu tema d'investigació?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
6. Ets capaç d'adonar-te quan en un document es defensa una idea determinada?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
7. Ets capaç d'identificar la intenció comunicativa de l'autor en un document: per exemple, si et vol convèncer o vendre't alguna cosa?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
8. Et resulta fàcil identificar el conflicte que planteja un text?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
9. Se t'acudeixen solucions a aquests conflictes?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai
10. Alguna vegada, a mesura que llegeixes un text, ¿has estat conscient de les emocions i els sentiments que, com a lector, t'ha provocat?
☐ a) Sempre ☐ b) Algunes vegades ☐ c) Mai

Si has tingut 10 respostes a):

Enhorabona! Tens bones aptituds de base per a la lectura crítica. En aquest pas podràs consolidar-les i ampliar-les.

Si les teves respostes a) són entre 5 i 10:

Pots millorar força la manera com tens d'enfrontar-te críticament a un document. Fes les activitats d'aquest pas i augmentaràs la teva actitud crítica.

Si les teves respostes a) són menys de 5:

Compte! Et poden passar inadvertits molts aspectes bàsics d'un document. Para atenció a les activitats que et proposem en aquest pas per ampliar i consolidar les teves habilitats com a lector.

Trobar respostes a les preguntes

Et proposem

En els documents es busca la informació que serveix per a la teva investigació. Aplica aquesta tècnica als teus documents.

a. Numera les teves preguntes.

b. Busca en els documents seleccionats la resposta a cada pregunta. Registra la informació que hagis localitzat com a resposta a les teves preguntes inicials en una taula com aquesta:

Les meves preguntes inicials	Respostes trobades	Documents en què tinc la resposta

Imprimir aquest full de treball a:
esdelibro.es

Pensa en ©

Si fotopies o escanejes, sigues legal

Recorda que solament és possible fotocopiar o escanejar legalment pàgines de llibres o revistes de dues maneres: bé a casa teva, amb el teu propi escàner o fotocopiadora (sempre que ho facis per al teu exclusiu ús privat), bé en copisteries, biblioteques, centres d'ensenyament, etc, que comptin amb l'autorització d'autors i editors, és a dir, amb la llicència de reproducció de CEDRO.

Anotar per citar

Et proposem

En llegir els documents, pots marcar alguna cita i copiar-la més tard en una fitxa, en la qual hauràs d'annotar també les dades del document d'on l'has copiat.

Aquestes fitxes de cites et serviran per incloure en els teus treballs cites literals posades entre cometes dels autors les obres dels quals has consultat. Utilitza aquesta fitxa per anotar-hi la cita que has seleccionat i el document d'on procedeix.

Fragment seleccionat

Autor

Títol

Lloc de publicació

Editorial

Any de publicació

Pàgina en què apareix el fragment

Comparar dos textos

A més

En fer la teva investigació, moltes vegades trobes dos o més documents que tracten el mateix tema.

Cal, doncs, fer una síntesi en la qual es reflecteixin les informacions en comú que hi ha en els dos textos i les que són diferents.

Per aprendre a fer una síntesi, segueix la següent seqüència.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

a. Llegeix els dos textos.

b. Assenyala les idees principals i secundàries de cada un.

TEXT 1	TEXT 2
IDEES PRINCIPALS	IDEES PRINCIPALS
IDEES SECUNDÀRIES	IDEES SECUNDÀRIES

c. Pensa quin és el tema comú d'ambdós textos.

d. Anota i ordena les informacions que siguin comunes i les que siguin diferents.

INFORMACIONS COMUNES	
INFORMACIONS DIFERENTS	
TEXT 1	TEXT 2

e. Amb l'ajuda de les teves notes, redacta la síntesi dels dos textos.

Distingir **fets** i **opinions**

A més

Alguns documents (els assaigs o els textos periodístics, per exemple) no solament exposen fets, processos, accions, etc., sinó que expliquen també teories o defensen opinions.

En aquests casos un bon treball d'investigació ha de deixar constància d'elles comentant-les des d'un punt de vista personal.

Aplica aquesta estratègia a la teva investigació seguint la següent seqüència.

- Llegeix un dels documents que has seleccionat.
- Distingeix-hi el que és informació (sobre fets, processos, accions, etc.) del que són opinions (de l'autor o autors del document).

TEXT 1	INFORMACIONS
	OPINIONS

- Enumera els arguments que s'hi defensen i escriu-los assenyalant la font d'on procedeixen i fent-ne una primera valoració personal.

ARGUMENTS	EMISSORS
VALORACIÓ PERSONAL	

- Ara fes el mateix amb la resta de documents. Anota les teves conclusions de la mateixa manera.

Pensa en ©

Deixa sempre constància de les fonts d'informació.

Sempre que manegis una informació indica on la vas trobar; sempre que utilitzis arguments que no siguin teus identifica quina persona o entitat va emetre aquesta opinió i s'hi estàs d'acord o no. No plagis cap opinió. No t'apropiïs del que no és teu. Si utilitzes l'obra d'un altre autor per a un treball, no oblidis de citar-lo. Utilitza sempre les estratègies que t'hem proposat per a la lectura crítica i deixa molt clar quines idees són teves i quines no.

Avaluació. Com vas?

Recorda el que has après, planteja't les següents preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

- ☐ **He descobert les habilitats de lectura crítica que acostumo a emprar normalment en enfrontar-me als textos i altres documents?**
- ☐ **He après a localitzar en els documents la informació precisa que necessito?**
- ☐ **He après a anotar les idees d'un document i a citar-lo adequadament?**
- ☐ **He après a comparar dos textos i a sintetitzar la informació?**
- ☐ **He sabut distingir en els documents els fets de les opinions?**

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 8: el guió

Claus per al professor

Objectius

- Confrontar i organitzar les distintes informacions i opinions recollides per obtenir una visió de conjunt del tema investigat.
- Fer el guió del treball.

Pla de treball

	ET PROPOSEM		AVALUACIÓ
	Acaba el teu diagrama	Fes el guió	Autoavaluació
	Document i pràctica	Document i pràctica	Pautes
Activitats	Els alumnes completen el diagrama mental del seu treball.	Els alumnes donen forma definitiva al guió a partir del seu diagrama.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas
Temps	15 minuts	15 minuts	30 minuts
Nivell recomanat	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles

Dificultats freqüents

Els alumnes solen tenir dificultats a l'hora de sistematitzar tota la informació que han anat recopilant en les fases anteriors del treball d'investigació; per això, sovint, una part d'aquesta informació es perd.

És important que utilitzin les habilitats adquirides en les etapes anteriors per elaborar un guió complet que reflecteixi tota la riquesa del seu procés d'investigació.

Fes teves les troballes de la teva investigació.

En aquest pas hauràs d'intentar que el teu guió reflecteixi les troballes de la teva investigació fins allà on sigui possible i donar-li un enfocament personal.

Activitats

Què faràs?

T'has demanat alguna vegada què pots fer perquè el teu treball reflecteixi tots els aspectes rellevants del tema que estàs analitzant?

De vegades part de les informacions que contenen els documents de consulta es perden o s'obliden en el procés. Perquè això no et passi, **en aquest pas aprendràs a:**

- Completar el teu diagrama.
- Elaborar el guió definitiu.

Acaba el teu diagrama

Et proposem

Amb la lectura dels documents els teus coneixements s'han ampliat. Ara pots completar el diagrama que vas fer a l'inici (Pas 4) amb les noves informacions que has obtingut. Ja tens molta més informació que hauràs d'integrar de forma clara i ordenada en un text personal. Per fer-ho, procedeix de la següent manera.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

- Agafa el diagrama que vas elaborar.
- Escriu les noves informacions que tens a la branca corresponent del diagrama, segons el tema.
- Pot ser que hagis trobat algun concepte nou i interessant que t'obligui a incorporar una nova branca. Fes-ho, si és necessari, per poder consignar altres idees complementàries.
- Quan consideris que l'esquema està definitivament acabat, pots agafar-lo com a base del guió.

Aquest diagrama serà l'eina que et permetrà, en moments més avançats del procés, perfilar, completar i enriquir el guió del treball.

Recorda els següents consells:

- Deixa molt clar quines idees són teves i quines no.
- No copiïs fragments de text llargs, per evitar que el teu treball sigui un «talla i enganxa».
- Valora i respecta les aportacions dels autors dels documents que has utilitzat, indicant sempre les fonts d'informació.

Fes el guió

Et proposem

Tenint en compte el diagrama que has completat, defineix el guió de l'informe que elaboraràs. T'ajudarà seguir aquestes etapes.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

AJUDA

La forma més utilitzada per exposar les conclusions d'una investigació és l'informe, text expositiu on es presenten de forma clara i ordenada distintes informacions (dades, fets, conclusions, etc.) i que té com a finalitat demostrar els coneixements que la persona posseeix sobre el tema objecte d'investigació, els treballs i fonts consultats i les conclusions a què s'ha arribat al llarg del procés d'investigació.

- Posa un títol provisional al treball.
- Remarca el títol dels diferents capítols, apartats i subapartats, organitzats segons les branques que vas incloure en el diagrama.
- Torna a revisar el guió del treball i confronta'l amb les notes que has pres fins ara per cerciorar que no et falta res i que el guió realment et satisfà.
- Revisa també si has tingut en compte tots els aspectes necessaris del teu tema en funció dels objectius que havies definit prèviament per al treball (què vols comunicar, a qui va adreçat, etc.).

Ara et mostrarem un exemple de pas de diagrama a guió.

DIAGRAMA:

GUIÓ:

Títol provisional del treball: El Llibre

Capítols:

1. Història dels llibres

- 1.1. Els llibres en l'Antiguitat
- 1.2. Els llibres medievals
- 1.3. La invenció de la impremta
 - 1.3.1. El primer llibre imprès
 - 1.3.2. La impremta a Espanya

.....

2. Com es fabriquen?

3. La forma dels llibres

4. Organització del contingut

5. Com arriben els llibres als lectors?

Avaluació. Com vas?

Recorda el que has après, planteja't les següents preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

He completat el diagrama.

☐

M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He transformat el diagrama en un guió de treball.

☐

M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 9: sigues original

Claus per al professor

Objectius

- Aprendre a citar les fonts d'informació amb la finalitat de respectar en tot moment la propietat intel·lectual dels autors.
- Conèixer la manera correcta de parafrasejar un text sense que se'n perdi el significat original.
- Aprendre a confeccionar una bibliografia.

Pla de treball

	ET PROPOSEM			AVALUACIÓ
	Citar	Parafrasejar	La bibliografia	Autoavaluació
	Pràctica	Pràctica	Pràctica	Pautes
Activitats	Els alumnes aprenen a citar adequadament els documents.	Els alumnes aprenen a parafrasejar adequadament un text.	Els alumnes aprenen a elaborar la bibliografia final del seu treball.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas.
Temps	15 minuts	15 minuts	30 minuts	15 minuts
Nivell recomanat	Tots els cicles	2n cicle ESO i batxillerat	Tots els cicles	Tots els cicles

Dificultats freqüents

És molt habitual que els treballs d'investigació dels alumnes, fins i tot els bons treballs, no reflecteixin adequadament les seves fonts d'informació o ho facin de manera parcial. Per això en aquesta fase és important que aprenguin les diferents maneres d'incorporar al seu treball les fonts d'informació consultades durant la seva investigació.

Pensa en ©

Pensa que copiar, imitar o plagiar són coses diferents.

El plagí és un delictes que consisteix a apropiar-se de les idees i produccions d'altri amagant el seu origen i violant, per tant, el dret a la propietat dels autors. Una creació original, en canvi, és aquella que, tot i basar-se en coneixements i investigacions anteriors, aporta alguna cosa nova: una idea que complementa el tema, un nou enfocament, una nova interpretació, una síntesi o recopilació original, etc.

En les conclusions del teu treball has de citar tots els autors dels quals hagi tret informacions, cites textuales, imatges, etc.

Activitats

Què faràs?

Realment, no hi ha res de nou sota el sol.

Les noves idees, les creacions, els invents, etc., parteixen sempre d'altres models anteriors. És lícit, per tant, que a l'inici dels teus aprenentatges imitis, per exemple, l'estil d'un autor o reproduïxis experiments o experiències realitzats ja per altres investigadors. També pots copiar fragments de text o reproduir gràfics o altres informacions trets de documents d'altres autors quan ningú no ho ha pogut dir millor que ells. Però això ho has de fer sota certes condicions, per tal de respectar en tot moment el dret a la propietat intel·lectual dels autors. **En aquesta unitat aprendràs a:**

- Citar fragments de textos d'altres autors.
- Parafrasejar documents.
- Elaborar una bibliografia final.

Citar

Et proposem

Citar consisteix a copiar literalment algun fragment d'un autor. Sempre que citis recorda que has d'escriure entre cometes el fragment citat i afegir una nota bibliogràfica al final. Ara, revisa les notes que vas prendre anteriorment i prova de fer alguna cita amb els documents que has seleccionat per a la investigació. Et pots basar en aquests exemples.

AJUDA

Quan insereixis cites en el teu esborrany, podràs fer-ho de dues maneres:

Cita a peu de pàgina o al final del capítol.

Copia el fragment de l'obra que t'interessa. Escriu-lo entre cometes o en lletra cursiva i fes al final una crida, (1).

Exemple:

«Seria un error creure que de la comunitat de llengua en podem concloure la consanguinitat, que una família de llengües coincideix amb una família antropològica. La realitat no és tan simple. Hi ha, per exemple, una raça germànica, de característiques antropològiques molt netes: cabells rossos, crani allargat, talla elevada, etc; el tipus escandinau n'és la forma més perfecta. Però, ni de lluny, totes les poblacions que parlen llengües germàniques responen a aquesta descripció; els alamans, posem per cas, al peu dels Alps, tenen un tipus antropològic molt diferent dels escandinaus.» (1).

Després, escriu a peu de pàgina o al final del capítol el número de crida (1) i al costat la font d'on has tret la cita:

(1) Saussure, Ferdinand de, *Curs de lingüística general*. Barcelona: Edicions 62/Diputació de Barcelona, 1990, p. 288. (Trad. Joan Casas).

Cita a la bibliografia final

Copia el fragment que t'interessa i escriu al final, entre parèntesi, el nom de l'autor i l'any de publicació del document d'on has tret la informació. Aquesta forma de cita és útil si fas servir el mateix format a la bibliografia final.

Exemple:

«Seria un error creure que de la comunitat de llengua en podem concloure la consanguinitat, que una família de llengües coincideix amb una família antropològica. La realitat no és tan simple. Hi ha, per exemple, una raça germànica, de característiques antropològiques molt netes: cabells rossos, crani allargat, talla elevada, etc; el tipus escandinau n'és la forma més perfecta. Però, ni de lluny, totes les poblacions que parlen llengües germàniques responen a aquesta descripció; els alamans, posem per cas, al peu dels Alps, tenen un tipus antropològic molt diferent dels escandinaus» (Saussure, 1990).

A la bibliografia final hauria d'aparèixer així:

Saussure, F. de (1990): *Curs de lingüística general*. Barcelona: Edicions 62/Diputació de Barcelona, 1990, p. 288 (Trad. Joan Casas).

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

Parafrasejar

Et proposem

Parafrasejar consisteix a dir una idea expressada abans per un altre autor, però amb les teves pròpies paraules.

EXEMPLE

Text d'un dels teus documents seleccionats

«Seria un error creure que de la comunitat de llengua en podem concloure la consanguinitat, que una família de llengües coincideix amb una família antropològica. La realitat no és tan simple. Hi ha, per exemple, una raça germànica, de característiques antropològiques molt netes: cabells rossos, crani allargat, talla elevada, etc; el tipus escandinau n'és la forma més perfecta. Però, ni de lluny, totes les poblacions que parlen llengües germàniques responen a aquesta descripció; els almans, posem per cas, al peu dels Alps, tenen un tipus antropològic molt diferent dels escandinaus» (Saussure, 1990).

El teu text

Saussure (1) refusa la identificació entre llengua i raça i ho exemplifica a partir dels pobles que parlen llengües germàniques i que, a la vegada, tenen notables diferències antropològiques.

Ara aprendràs a parafrasejar i a utilitzar-ho en el teu propi treball d'investigació. Segueix aquests passos:

a. Identifica aquells documents de la teva investigació dels quals citaràs algun fragment en el teu informe final.

b. Ara, explica en un text propi el mateix que l'autor del document que has llegit, però utilitzant les teves pròpies paraules. Per parafrasejar correctament, pots utilitzar algunes fórmules com: «d'acord amb...», «tal com afirma...», «segons l'opinió de...», «tal com assenyala...», «segons demostra...», etc.

c. Usa aquesta llista de control per revisar que has parafrasejat correctament:

- He entès bé el text original?
- En algun moment atribueixo a l'autor del text alguna cosa que no diu?
- Sóc fidel a la idea original que l'autor va voler transmetre, encara que la utilitzi en un context diferent?
- Utilitzo els mateixos to i registre lingüístic del text original?
- ¿He introduït els canvis lingüístics necessaris per expressar el contingut del document amb les meves pròpies paraules (ús de termes equivalents, paraules que m'agraden més o entenc millor, canvi de certes estructures gramaticals, etc.)?

d. Comprova que també has esmentat el nom de l'autor la idea del qual has expressat, ja que hauràs d'incloure la referència a peu de pàgina, al final del capítol o a la bibliografia final.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

La bibliografia

Et proposem

En presentar les conclusions de la teva investigació hauràs de citar tots els autors o fonts de què hagis pres informacions, cites textuais, gràfics, etc. Així, al final del teu informe, has d'incloure una llista amb les dades de tots els documents utilitzats. Aquesta llista és la bibliografia.

Torna a revisar la teva investigació -fitxes, anotacions, esquemes...- per cerciorar-te que no has plagiat cap idea de manera inconscient. Valora també les aportacions fetes per tu i que et semblin realment originals. Ara fes la llista bibliogràfica, en la qual hauràs d'incloure els autors de tots els documents en què t'has basat.

Aquests exemples t'ajudaran:

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

a. Llibres. Fes una llista de tots els llibres consultats i cita'ls en la bibliografia d'una d'aquestes formes:

COGNOM DE L'AUTOR, Inicial/s del nom. Títol. Lloc de publicació: Editor, any de publicació.	MARTORELL, J. <i>Tirant lo Blanch</i> . València: Generalitat Valenciana, 1992.
COGNOM DE L'AUTOR, Inicial/s del nom (any de publicació). Títol. Lloc de publicació: Editor	MARTORELL, J. (1992). <i>Tirant lo Blanch</i> . València: Generalitat Valenciana.

b. Articles d'enciclopèdia. Reuneix tots els articles d'enciclopèdia que has utilitzat i cita'ls així:

Títol de l'article. Títol de l'enciclopèdia. Lloc de publicació: Editor, any de publicació, volum de l'enciclopèdia, núm. de la primera pàgina de l'article - núm. de l'última pàgina.	Martorell, Joanot. <i>Gran Enciclopèdia Catalana</i> . Barcelona: Enciclopèdia Catalana, S.A., 1976, vol. 9, pàgs. 663-666.
---	---

c. Articles de revista, periòdic, etc. Enumera els articles de revistes o periòdics de la següent manera:

COGNOM DE L'AUTOR, Inicial/s del nom. Títol de l'article. Títol de la revista, any de publicació, número de la revista, núm. de la primera pàgina de l'article - núm. de l'última pàgina.	BADIA, L. "El Tirant, la tradició i la moral". <i>Serra d'Or</i> , 1991, núm. 373, pàgs. 56-59.
---	---

També podries posar l'any de publicació entre parèntesi darrere el nom de l'autor, com en la segona opció que hem vist per citar un llibre. BADIA, L (1991). "El Tirant, la tradició i la moral". *Serra d'Or*, núm. 373, pàgs. 56-59.

d. Pàgines web. Finalment, consigna totes les pàgines web que hagis consultat i indica, almenys, la seva adreça i la data de consulta.

Tirant lo Blanch.	http://ca.wikipedia.org/wiki/Tirant_lo_Blanch Consulta: 23 d'abril de 2006.
-------------------	--

Avaluació. Com vas?

Recorda el que has après, planteja't les següents preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

He descobert com fer cites textuais indicant la font.

☐

M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He après a parafrasejar respectant el ©.

☐

M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He après a elaborar la bibliografia del meu treball d'investigació.

☐

M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 10: l'informe

Claus per al professor

Objectius

- Ensenyar a l'alumne els diferents tipus d'informe i les seves utilitats.
- Relacionar les informacions recollides amb informacions d'altres textos, amb altres coneixements previs i amb l'experiència personal per redactar un text original.
- Redactar un informe d'investigació ordenat i coherent seguint les fases necessàries per a la seva elaboració (redacció de l'esborrany i versió definitiva).
- Construir i expressar adequadament les idees pròpies per escrit.
- Conèixer les característiques i estratègies per fer una exposició oral i un panell o mural.

Pla de treball

	ET PROPOSEM				A MÉS	AVALUACIÓ	
	Pensa com serà el teu informe	Fes un esborrany	Redacta el teu informe	Comprova que...	L'exposició oral	El panell o mural	Autoavaluació
	Pràctica	Pràctica i qüestionari	Pràctica i qüestionari	Qüestionari	Document	Document	Pautes
Activitats	Els alumnes revisen les distintes formes de presentar les conclusions de la seva investigació i aprenen els aspectes d'un informe escrit.	Els alumnes redacten l'esborrany del seu treball i al mateix temps el corregeixen.	Els alumnes ajusten l'estructura del seu treball d'investigació a l'estructura d'un informe escrit	Els alumnes revisen el seu informe d'acord amb una llista de control.	Els alumnes aprenen tots els aspectes que han de tenir en compte i les estratègies necessàries per fer una exposició oral del seu treball d'investigació.	Els alumnes coneixen les característiques d'un bon mural.	Els alumnes reflexionen sobre el treball fet en aquest pas.
Temps	Variable	Variable	Variable	15 minuts	Una sessió de classe: 50 minuts	20 minuts	15 minuts
Nivell recomanat	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles	Tots els cicles

Dificultats freqüents

Un bon treball d'investigació es pot malmetre si els alumnes exposen les seves investigacions de manera desordenada o incompleta.

De vegades per desconeixement, altres vegades per voler acabar massa de pressa aquesta fase d'investigació, els alumnes no són capaços de treure tot el partit al treball fet en les etapes anteriors. Per resoldre aquests problemes, en aquest pas hi ha alguns consells sobre la forma de presentació del treball escrit i la seva redacció definitiva.

Pensa en ©

**Com a creador,
també tens
els teus drets.**

Has de conscienciar-te de l'esforç que t'ha suposat portar a terme la investigació. Tu també ets un creador i, com a tal, tens uns drets que els altres han de respectar.

Activitats

Què faràs?

Ja saps com donar forma a les informacions que has adquirit de les distintes fonts consultades. Es tracta que ara creïs alguna cosa nova a partir de tot el conjunt d'informacions recollides.

Per això, en aquest pas:

- Pensaràs en la millor manera de presentar els resultats de la teva investigació.
- Faràs el primer esborrany del teu treball tenint en compte les característiques de l'informe d'investigació i les normes bàsiques de redacció.
- Redactaràs la versió final del teu informe.
- Faràs una correcció final del treball d'investigació.
- Aprendreàs a organitzar una exposició oral i un panell o mural.

Pensa **com** serà **el** teu **informe**

Et proposem

Per fer públiques les conclusions del teu treball d'investigació, pots utilitzar diverses formes (text escrit, text oral, informació gràfica...), en les quals predominen diferents tipus d'informació. L'elecció d'una forma o d'una altra depèn de diversos elements:

- La informació que vols transmetre.
- La intenció amb què vols comunicar.
- El públic al qual t'adreçaràs.

Ara pensa en la teva investigació i segueix aquests passos.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

a. Defineix els aspectes que figuren en aquesta taula:

QUÈ VULL COMUNICAR?	A QUI EM DIRIGIRÉ?	COM HO FARÉ?
Quina és la meva intenció?	Companyes de classe	Forma de presentació del treball: paper, format electrònic, audiovisual...
	Professor o professora	Forma d'exposició escollida: article periodístic, assaig, discurs...
	Públic especialitzat	Enfocament: general, parcial, exhaustiu...
	Públic general	Llenguatge adequat: culte, col·loquial, familiar...
	Etc.	To predominant: seriós, irònic, humorístic...

Per exemple:

QUÈ VULL COMUNICAR?	A QUI EM DIRIGIRÉ?	COM HO FARÉ?
Explicar la meva investigació als companys de classe de manera que s'interessin pel tema del meu treball.	Als companys de classe.	Forma de presentació del treball: format electrònic (PowerPoint)
		Forma d'exposició escollida: informe
	Quan el publiqui, als visitants de la pàgina esdelibro.es.	Enfocament: parcial
		Llenguatge adequat: col·loquial
		To predominant: seriós

La informació gràfica també té amo.

La informació gràfica (dibuixos, esquemes, fotografies, infografies, plànols, mapes, etc.) també pot ser una propietat intel·lectual d'una persona o d'una empresa. Per això, abans d'incloure-la en un treball, t'has d'informar sobre les condicions del seu ús, demanar autorització als seus creadors per a usar-la i citar-los, tant ells com les fonts originals.

b. Pensa en la informació gràfica que pots utilitzar.

Els esquemes, fotografies, dibuixos, croquis i gràfics constitueixen un important complement dels textos o fins i tot poden ser les informacions predominants. Per això has d'incloure aquest tipus d'informació, que pot ser d'elaboració pròpia o treta de diferents fonts. Pensa en el tipus d'informació gràfica que pots incloure en el teu treball final tenint en compte la forma de presentació que utilitzaràs:

- Fotografies pròpies.
- Fotografies d'altres fonts.
- Gràfics propis.
- Gràfics d'altres fonts.
- Esquemes d'elaboració pròpia.
- Esquemes presos d'altres autors.
- Dibuixos propis.
- Dibuixos d'altres autors.

Fes un esborrany

Et proposem

L'esborrany és la primera versió d'un text, sobre la qual faràs canvis i correccions. S'elabora a partir del guió. A mesura que vas introduint-hi correccions tindràs una nova versió de l'esborrany, cosa per la qual t'interessa anar-les numerant.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

a. Agafa el guió (el vas acabar al pas 8).

b. Comença a redactar els paràgrafs que desenvolupin totes les idees que hi has anat incloent.

c. A mesura que redactis els diferents apartats fes-ne una primera correcció:

- Fes una primera lectura del conjunt fixant-te exclusivament en el desenvolupament de les idees.

S'entén el que has volgut expressar?

Té un ordre lògic?

Falta alguna cosa?

Has citat les fonts en què t'has basat?

Es repeteix massa vegades la mateixa idea? Sobra alguna cosa?

Aquest paràgraf aniria millor en un altre lloc?

En el marge pots anotar: afegir, reduir, suprimir o moure.

- Agafa l'esborrany i comprova que s'hi desenvolupen els diferents capítols o apartats que has previst i que van acompanyats dels gràfics, els esquemes o les il·lustracions adequades.
- Torna a llegir-lo parant atenció a l'ortografia, la puntuació, els accents, la sintaxi, etc.
- Comprova que cada cita va acompanyada de la nota bibliogràfica.

Algunes normes bàsiques de redacció.

La finalitat del teu informe és que transmeti la informació de forma clara i ordenada i que mantingui l'interès de les persones que el llegiran. Per això tingues en compte els següents consells de redacció:

- Evita que hi hagi uns capítols molt llargs i altres de molt curts; distribueix la informació de forma equilibrada.
- Distribueix també la informació gràfica i visual de forma equilibrada i coherent. Procura que les imatges que escullis enriqueixin el text.
- A cada capítol, distribueix les idees en paràgrafs. Recorda que cada paràgraf ha de desenvolupar una idea o un aspecte diferent d'una mateixa idea.
- Evita la monotonia: no donis dades òbvies ni repeteixis la mateixa idea en llocs diferents del treball.
- Procura oferir les dades de forma progressiva i ordenada: fes que cada idea o concepte nou es recolzi en un de ja conegut o explicat anteriorment.
- Procura enllaçar unes parts del text amb altres utilitzant connectors i marcadors textuels.

Redacta el teu informe

Et proposem

Un bon informe escrit ha de presentar una determinada estructura i ajustar-se a certes normes de redacció per tal que sigui al més clar possible i permeti trobar de manera ràpida les informacions que interessin.

Per donar al teu informe escrit una forma adequada, segueix aquests passos.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

a. Agafa el teu esborrany i decideix el títol definitiu que expressi més bé el contingut del teu treball i, si ho creus necessari, un subtítol que precisi una mica més la idea. Amb aquestes dades elabora una portada on consti també el teu nom (si el treball és individual) o el teu i el de tots els membres de l'equip (si el treball és col·lectiu). Escribeu també en aquesta portada la data de conclusió del treball.

b. Redacta una introducció i una conclusió final.

- A la introducció exposa el tema escollit, els objectius de la teva investigació i els seus límits, així com les diferents parts o blocs de contingut en què has dividit el treball.
- Com a conclusió, sintetitza les principals idees recollides en la teva investigació.

c. Completa la bibliografia final recolzant-te en la llista provisional que vas elaborar al pas 9.

d. Inclou una primera pàgina on consti un sumari de l'informe, amb els títols dels diferents apartats i els números de les pàgines en què comencen. Aquest sumari coincidirà en gran part amb el guió que vas elaborar per redactar el treball.

e. Finalment, pensa en el disseny de la coberta que protegirà el teu informe.

f. Torna a llegir tot el que has escrit i fes les darreres correccions i adaptacions que creguis necessàries. És possible que encara hagis d'anul·lar, afegir o canviar paràgrafs o apartats, o que calgui corregir algunes repeticions lèxiques, imprecisions, faltes d'ortografia, etc.

g. Quan estiguis satisfet i creguis que no el pots millorar més, tindràs l'informe definitiu. (Si has utilitzat un processador de text, el teu informe estarà llest; si l'has fet manuscrit, hauràs de passar-lo en net.)

Comprova que...

Et proposem

Fes servir aquesta llista de control per avaluar que no has oblidat res.

Imprimir aquest full de treball a: esdelibro.es

He pensat en les paraules clau relacionades amb el tema d'investigació	Sí	No
He consultat documents variats	Sí	No
He seleccionat els documents més interessants per al meu treball	Sí	No
Els he llegit i he pres notes	Sí	No
He sintetitzat les idees més importants, en lloc de copiar-les	Sí	No
He confeccionat un diagrama	Sí	No
He escrit un guió	Sí	No
He escrit un esborrany del treball fent servir el meu guió	Sí	No
He inclòs una introducció on es delimita el tema	Sí	No
He inclòs una conclusió	Sí	No
He inserit cites	Sí	No
He comprovat que en totes les cites s'esmenta la seva procedència	Sí	No
He passat en net l'esborrany final	Sí	No
He dissenyat una coberta	Sí	No
He dissenyat una portada amb:		
el títol	Sí	No
el subtítol	Sí	No
el nom dels autors	Sí	No
la meua classe	Sí	No
la data	Sí	No
una il·lustració o un adorn a les vores	Sí	No
He inclòs un sumari detallat al segon full	Sí	No
He il·lustrat el meu treball	Sí	No
He inserit peus de foto en totes les imatges	Sí	No
He inclòs una bibliografia amb les dades dels documents utilitzats	Sí	No

Tu també ets un creador.

Des del moment que el teu treball adquireix la forma definitiva, ets l'amo de les teves idees, i aquesta propietat intel·lectual et pertany. Així que, quan algú les utilitzi com a base de partida per a altres treballs, també haurà de citar-te. No ho oblidis!

L'exposició oral

A més

Quan s'exposa oralment no es tracta de llegir un text, sinó de transmetre les idees creant interès en els qui escolten. Per això hauràs de fer un bon treball previ d'investigació i preparar unes fitxes amb notes esquemàtiques que et serveixin de recordatori. També és important fer prèviament un petit assaig de la teva exposició.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

Les teves notes han d'incloure:

- el títol,
- el pla,
- la introducció i la conclusió,
- els punts més importants que has de tractar,
- fórmules per canviar d'un tema a un altre,
- cites, referències de documents, etc.

És important que el text de les notes sigui clar i que l'escriguis amb lletres grans utilitzant diferents colors, símbols, etc. Escriu només en una cara de la fitxa, i numera-les.

Exposa les teves idees de forma ordenada.

Pots fer-ho seguint la següent estructura:

• 1. Introducció

Pot ser un text en què avancis el tema o pot ser també una cita, una anècdota, una pregunta, la referència a un tema tractat a classe, etc.

• 2. Desenvolupament

Al principi de l'exposició presenta el pla amb els principals temes que tractaràs. Pots escriure'l a la pissarra, perquè estigui a la vista de tothom. Hauràs de recordar-lo al llarg de l'exposició; per exemple, quan comencis un nou apartat. Després, comença a desenvolupar cada apartat. Per fer-les més clares i interessants, pots il·lustrar les teves explicacions amb alguns elements com, per exemple, gràfics, dibuixos, fotos, mapes, diapositives, transparències, maquetes, gravacions, etc.

• 3. Conclusió

És el final; hi has de repetir les idees més importants i exposar-hi les conclusions a què has arribat en la teva investigació. Pots acabar-la amb una cita que faci la cloenda atractiva.

El panell o mural

A més

Hem vist dues formes de presentació: una en què predomina el text escrit, una altra en què predomina el text oral, i ara veurem una forma de presentació en què es combinen el text escrit i la informació gràfica, amb predomini d'aquesta darrera.

Com ha de ser un bon mural?

Algunes característiques dels murals són:

- Obliguen a condensar les idees al màxim i a posar solament l'essencial.
- Es presten al treball en equip, en què cadascú pot aportar les seves habilitats (redactar, resumir, retolar, dibuixar, etc.).
- Tenen un component artístic i estètic que no es pot oblidar.
- Poden ser utilitzats com a base per a una exposició oral.
- La seva presentació és molt important i segueix unes regles:
 - * La proporció de textos i imatges ha de ser equilibrada.
 - * S'han de deixar marges i espais entre els documents perquè el contingut estigui més clar.
 - * S'han d'agrupar els continguts per apartats, col·locant els documents d'un mateix tema en una mateixa zona del mural.
 - * Es poden ressaltar alguns documents, situant-los en certs llocs, emmarcant-los,icolorint-los, amb fletxes, etc.
 - * S'ha de respectar el sentit de la lectura, d'esquerra a dreta i de dalt a baix.

Tot i que alguns murals es fan sobre cartolina, també es pot fer, per exemple, un mural més gran en un tauler d'anuncis.

Imprimir aquest
full de treball a:
esdelibro.es

Avaluació. Com vas?

Recorda el que has après, planteja't les següents preguntes i comenta les teves conclusions amb el grup:

He conegut l'estructura que ha de tenir un bon informe.

☐ M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He aplicat algunes normes bàsiques de redacció.

☐ M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He après a elaborar i corregir l'esborrany.

☐ M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

He fet la redacció definitiva.

☐ M'ha estat fàcil?

Quines dificultats he trobat? _____

Com les he resolt? _____

Pots anotar les teves conclusions en aquest requadre:

Pas 11: a Internet

Claus per al professor

Objectius

- Revisar totes les fases del treball per comprovar que s'ha fet respectant el dret a la propietat intel·lectual.
- Publicar la investigació a www.esdelibro.es.

Pla de treball

	ET PROPOSEM
	La teva investigació, és de llibre?
	Qüestionari
Activitats	Els alumnes contesten un qüestionari i analitzen si la seva investigació ha seguit tots els passos de creació respectant el dret a la propietat intel·lectual.
Temps	30 minuts
Nivell recomanat	Tots els cicles

Pensa en ©

Continua pensant sempre en ©.

Al llarg de tot el recorregut t'hem donat algunes idees sobre com respectar la propietat intel·lectual. Et convidem a continuar pensant sempre en ©. Sabem que ho faràs, ja que, si has arribat fins aquí, hauràs descobert que, com a creador o creadora, tu també tens els teus drets.

Activitats

Què faràs?

Has arribat al final del recorregut, que ha estat llarg i fructífer: el teu treball d'investigació ha acabat i potser el podràs publicar.

Per decidir si el teu treball és apte per ser publicat, en aquesta unitat:

- Comprovaràs si la teva investigació és de llibre, és a dir, si has respectat en tots els passos la propietat intel·lectual dels autors les creacions dels quals has consultat.
- Et donarem les instruccions perquè ens facis arribar el teu treball.

És de llibre la teva investigació?

Et proposem

Respon sincerament el següent qüestionari.

Si obtens la puntuació necessària passaràs a la fase de publicació a

www.esdelibro.es

ÉS DE LLIBRE LA TEVA INVESTIGACIÓ?

1.	Has procurat que l'elecció del tema d'investigació fos personal i basada en els interessos i necessitats propis?	sí	no
2.	Has valorat prou les teves pròpies idees i creacions originals?	sí	no
3.	Has respectat i valorat les idees i creacions originals dels companys en el cas que una part o tot el treball l'hagis fet en grup?	sí	no
4.	Has evitat copiar totalment o en part el tema proposat per algun dels companys de classe?	sí	no
5.	Has evitat imitar o copiar totalment o en part alguna idea o creació original d'algun dels teus companys?	sí	no
6.	Si el treball ha estat guiat pel teu professor o alguna altra persona, has recordat citar-lo?	sí	no
7.	Has procurat que les teves fonts d'informació siguin totes les que s'indicaven al contracte?	sí	no
8.	Has verificat que les teves fonts d'informació siguin fiables?	sí	no
9.	Has anotat sempre les teves fonts d'informació?	sí	no
10.	Has citat totes i cada una de les teves fonts d'informació (llibres, periòdics, revistes, CD-ROM, Internet, etc.) en la bibliografia final?	sí	no
11.	Has posat entre cometes les frases literals pronunciades per altres o les cites tretes de les teves fonts d'informació indicant en la nota bibliogràfica d'on procedeixen?	sí	no
12.	Has citat també les teves fonts d'informació en el cas de dades recollides a través d'enquestes o entrevistes fetes a altres persones?	sí	no
13.	Has fet constar les informacions utilitzades que has tret de discursos o xerrades on hagis assistit?	sí	no
14.	Has recordat de citar els autors dels gràfics, fotografies o il·lustracions que has utilitzat en el teu treball?	sí	no
15.	Si has elaborat un esquema, un gràfic, un quadre, etc., que, tot i ser personal, ha estat inspirat en alguna cosa feta per algú altre, ho has fet constar?	sí	no
16.	Has fet constar al final del teu treball una bibliografia completa amb tots els documents de qualsevol tipus que has consultat?	sí	no
17.	Has valorat i agraït l'ajuda dels bibliotecaris, professors i altres persones que t'han orientat en el procés?	sí	no

Imprimir aquest full de treball a:
esdelibro.es

18. Has tractat amb cura els llibres i altres documents consultats?	sí	no
19. Has estat conscient de la quantitat d'esforços que molts creadors i professionals, al llarg de molts anys i segles, han realitzat perquè aquestes idees t'arribin en els diversos suports d'informació?	sí	no
20. Has valorat els autors en què t'has basat per fer el teu treball?	sí	no
21. En el cas d'haver fotocopiat algun article o unes pàgines d'un llibre per fer el teu treball, ¿ho has fet en un centre autoritzat pels autors o editors, és a dir, amb la llicència de reproducció que atorga CEDRO?	sí	no
22. Has estat conscient que les idees que has manejat al llarg del procés són propietat intel·lectual dels autors que les van crear?	sí	no
23. Has evitat apropiari-te de les idees d'altri? Has tingut cura d'evitar copiar o plagiar?	sí	no
24. Has procurat evitar l'efecte puzzle o excés de cites d'altres i has preferit reelaborar la informació obtinguda fent una síntesi personal?	sí	no
25. Has tingut en compte algunes actituds i accions, ja siguin involuntàries o intencionades, que vulnereu els drets d'autor?	sí	no
26. Has aportat les teves pròpies idees enriquint així amb el teu punt de vista el tema del teu treball?	sí	no
27. Has deixat ben clar en la teva investigació quines opinions són teves i quines són d'altres?	sí	no
28. Ets conscient que, des del moment que has donat una forma original a la teva investigació, també ets un creador?	sí	no
29. Desitges publicar el teu treball i que els altres se'n beneficiïn, respectant i valorant els teus drets com autor?	sí	no
30. Tens clar, ara, què és pensar en ©?	sí	no
PUNTUACIÓ TOTAL		

COM T'HA ANAT?

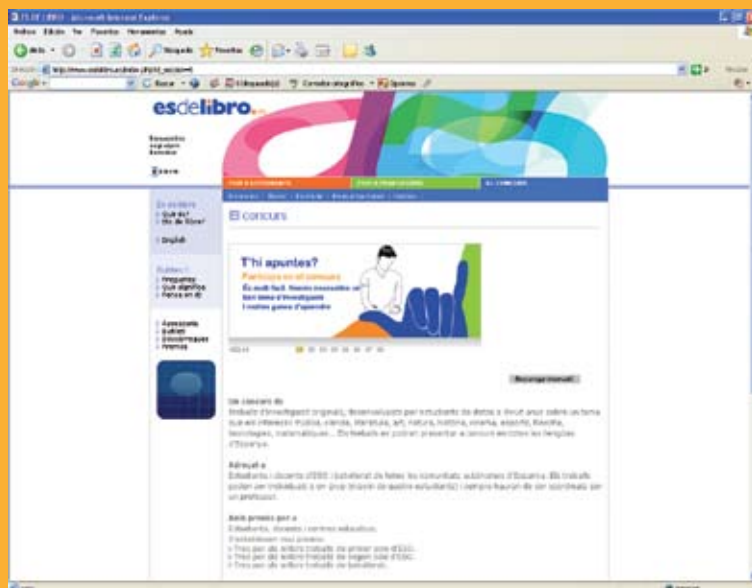
Si tens més de 25 respostes afirmatives,
el teu treball d'investigació original pot ser publicat a esdllibre.es.

Enhorabona,

la **teva** investigació **és** de llibre!

Has obtingut la puntuació necessària per accedir a l'editor de www.esdelibro.es i fer-nos arribar una sinopsi del teu treball i del procés que has seguit. **Entra a esdelibro.es, en l'apartat El concurs, i segueix-ne les instruccions.**

En publicar el teu treball a esdelibro.es et donaràs a conèixer i difondràs el fruit de la teva investigació entre tots els internautes tot compartint els teus coneixements amb altres autors que, com tu, **són de llibre!**

Dubtes © pensa en ©

Pas 1 El contracte	Cada autor és responsable del seu propi treball. Tots els autors, pel simple fet de publicar la seva obra, adquireixen un compromís amb el públic al qual va dirigida: són responsables del seu propi treball i del respecte a les obres d'altres autors en què s'han basat. En les teves investigacions t'hauràs de comprometre a fer treballs de qualitat i personals, a consultar altres autors que s'hagin ocupat del mateix tema i a citar sempre les fonts en què t'hagis basat.
Pas 2 El tema	Parteix sempre d'una idea pròpia. Tot i que al principi no trobis un bon tema, és important respectar els que han escollit els companys i buscar altres alternatives per buscar el teu. Copiar o apropiarse de la idea d'un altre no és la manera més adequada d'escollir un tema per investigar. Et sentiràs molt millor si treballes a partir d'una idea pròpia. Aquest és un primer pas per aprendre a respectar les idees dels altres.
Pas 3 El pla	Respecta i valora els documents que consultis. En planificar el teu treball pensa com respectar la propietat intel·lectual en tot moment, recordant què es pot fer i què no amb els documents. No planifiquis fer allò que suposi no respectar els drets d'autor, com ara fotocopiar un llibre en un establiment sense llicència. Sí pots, per exemple, fer una síntesi dels documents d'altres autors i basar-te en el seu treball per fer el teu, sempre que els citis correctament. Has de preveure la manera de recollir les dades dels documents que consultis, ja que les necessitaràs al llarg del treball diverses vegades, i especialment per citar els autors en el cas que utilitzis les seves idees.
Pas 4 Les idees	Valora les teves idees. Recorda que fas un treball de creació. Per tant, valora les teves pròpies idees i intuïcions com una cosa original i sigues conscient de l'esforç que suposa per als autors crear els documents que estàs utilitzant.
Pas 5 Les fonts	Copia, fotocopia, talla i enganxa amb moderació. Si les biblioteques i hemeroteques contenen tantes obres és perquè els seus autors les van crear en el seu moment. Quan et prestin un document en una biblioteca respecta els drets del seu autor. Si fotopies fes-ho allà on comptis amb l'autorització d'autors i editors mitjançant la llicència de CEDRO. Passa el mateix amb Internet: que sigui senzill descarregar un document, o tallar i enganxar text, no vol dir que es pugui fer de qualsevol manera. Tots els documents tenen un autor que té el dret que es respecti la seva creació. Llegeix els avisos de reserva de drets d'autor que generalment hi ha a les pàgines web. A mesura que vagis trobant documents has d'anar anotant les seves dades per poder citar-les si utilitzes les seves informacions.

Pas 6 Els documents	Identifica adequadament els documents. Per poder citar els documents en què t'has basat en el treball, en necessitaràs les dades. Per això és fonamental que en aquesta fase de selecció de documents anotis totes les dades d'identificació per poder recórrer-hi quan elaboris una bibliografia.
Pas 6 Els documents	Respecta les fonts d'informació. Les fitxes bibliogràfiques serveixen per organitzar els documents que has seleccionat per a la investigació. També et serviran perquè, al final del teu treball, citis en una llista tots els autors i documents que has utilitzat durant la investigació. D'aquesta manera, exposes les fonts en què t'has basat i el teu respecte pels drets d'autor.
Pas 7 La informació	Cita altres autors quan reproduueixis fragments de les seves obres. En els teus treballs d'investigació és normal que et recolzis en les opinions i dades que altres investigadors han publicat abans de tu. Pots utilitzar fragments dels seus textos, però has de ser respectuós amb aquests autors i amb el dret de propietat intel·lectual. Així, doncs, anota sempre d'on procedeix la informació que has consultat per poder citar-la en el teu treball.
Pas 7 La informació	Si fotopies o escanejes, sigues legal. Recorda que les principals formes de fotocopiar o escanejar legalment pàgines de llibres o revistes són: bé a casa teva, amb el teu propi escàner o fotocopiadora (sempre que ho facis per al teu exclusiu ús privat), bé en copisteries, biblioteques, centres d'ensenyament, etc, que comptin amb l'autorització d'autors i editors, és a dir, amb la llicència de reproducció de CEDRO.
Pas 7 La informació	Deixa sempre constància de les fonts d'informació. Sempre que manegis una informació indica on la vas trobar; sempre que utilitzis arguments que no siguin teus identifica quina persona o entitat va emetre aquesta opinió i s'hi estàs d'acord o no. No plagis cap opinió. No t'apropriïs del que no és teu. Si utilitzes l'obra d'un altre autor per a un treball, no oblidis de citar-lo. Utilitza sempre les estratègies que t'hem proposat per a la lectura crítica i deixa molt clar quines idees són teves i quines no.
Pas 8 El guió	Fes teves les troballes de la teva investigació. En aquest pas hauràs d'intentar que el teu guió reflecteixi les troballes de la teva investigació fins allà on sigui possible i donar-li un enfocament personal.
Pas 8 El guió	Recorda els següents consells: Deixa molt clar quines idees són teves i quines no. No copiïs fragments de text llargs, per evitar que el teu treball sigui un «talla i enganxa». Valora i respecta les aportacions dels autors dels documents que has utilitzat, indicant sempre les fonts d'informació.

Pas 9 Sigues original	Pensa que copiar, imitar o plagiar són coses diferents. El plagí és un delictes que consisteix a apropiar-se de les idees i produccions d'altri amagant el seu origen i violant, per tant, el dret a la propietat dels autors. Una creació original, en canvi, és aquella que, tot i basar-se en coneixements i investigacions anteriors, aporta alguna cosa nova: una idea que complementa el tema, un nou enfocament, una nova interpretació, una síntesi o recopilació original, etc. En les conclusions del teu treball has de citar tots els autors dels quals hagi tret informacions, cites textuales, imatges, etc.
Pas 10 L'informe	Com a creador, també tens els teus drets. Has de conscienciar-te de l'esforç que t'ha suposat portar a terme la investigació. Tu també ets un creador i, com a tal, tens uns drets que els altres han de respectar.
Pas 10 L'informe	La informació gràfica també té amo. La informació gràfica (dibuixos, esquemes, fotografies, infografies, plànols, mapes, etc.) també pot ser una propietat intel·lectual d'una persona o d'una empresa. Per això, abans d'incloure-la en un treball, t'has d'informar sobre les condicions del seu ús, demanar autorització als seus creadors per a usar-la i citar-los, tant ells com les fonts originals.
Pas 10 L'informe	Tu també ets un creador. Des del moment que el teu treball adquireix la forma definitiva, ets amo de les teves idees, i aquesta propietat intel·lectual et pertany. Així que, quan algú les utilitzi com a base de partida per a altres treballs, també haurà de citar-te. No ho oblidis!
Pas 11 A Internet	Continua pensant sempre en ©. Al llarg de tot el recorregut t'hem donat algunes idees sobre com respectar la propietat intel·lectual. Et convidem a continuar pensant sempre en ©. Sabem que ho faràs, ja que, si has arribat fins aquí, hauràs descobert que, com a creador o creadora, tu també tens els teus drets.

Preguntes freqüents

A qui es considera autor?

La llei considera autor la persona que crea alguna obra literària, artística o científica.

Què és una obra per als drets d'autor?

És la creació original literària, artística o científica expressada per qualsevol mitjà o suport, tangible o intangible, conegut actualment o que s'inventi en el futur. És l'objecte sobre el qual la Llei de Propietat Intel·lectual concedeix determinades facultats a favor del seu titular.

Com puc acreditar que una obra és meva?

La manera més senzilla per acreditar la propietat d'una obra és inscriure-la al Registre de la Propietat Intel·lectual. Ara bé, si es tracta d'impugnar una inscripció feta per una altra persona de qui es considera que s'ha atribuït il·lícitament l'autoria sense ser-ne realment l'autor, és possible recórrer a qualsevol forma de prova existent en el nostre dret (testimonis, documents, pèrits, etc). Serà necessari, per tant, acudir a un procediment judicial amb la finalitat que un jutge acordi l'anul·lació de l'assentament registral incorrecte i la inscripció de l'obra a nom del seu vertader autor. En qualsevol cas, la propietat intel·lectual d'una obra pertany al seu autor pel simple fet d'haver-la creat.

Què és el Registre de la Propietat Intel·lectual?

El Registre de la Propietat Intel·lectual és una oficina pública concebuda com un instrument més per a la protecció dels drets de propietat intel·lectual dels autors i altres titulars sobre les creacions de caràcter literari, científic i artístic.

La inscripció d'una obra en el registre per adquirir-ne els drets de propietat intel·lectual no és obligatòria, ja que els té l'autor pel simple fet de crear-la.

(Més informació a www.mcu.es/propini/)

Existeix la propietat intel·lectual sobre les idees?

No, la propietat intel·lectual protegeix les creacions, és a dir, l'expressió d'idees, teories, sentiments, etc, a través d'algun mitjà, però no les idees en elles mateixes.

He escrit un llibre, però encara no està publicat. Està protegit per la llei?

Sí, els drets d'autor sobre una obra corresponen al seu autor o autora pel simple fet d'haver-la creat. L'obra queda protegida des del moment en què és creada (per descomptat, s'ha de tractar d'una creació original) sense que calgui cap altre tipus de registre especial, tot i que a la pràctica

és recomanable, per a una millor protecció de l'obra, inscriure-la al Registre de la Propietat Intel·lectual.

Per publicar un llibre meu, l'editorial em proposa la signatura d'un contracte d'edició. En què consisteix aquest contracte?

En virtut del contracte d'edició l'autor cedeix a l'editor temporalment els drets de reproducció de la seva obra (generalment, en forma d'exemplars impresos) i la seva distribució comercial, a canvi d'una remuneració econòmica. La Llei de Propietat Intel·lectual estableix el contingut mínim d'un contracte d'edició.

He escrit una sèrie de contes. Quins drets tinc sobre aquests contes?

La nostra llei vigent estableix que la propietat intel·lectual d'una obra pertany al seu autor pel simple fet d'haver-la creat. Aquesta propietat intel·lectual és formada per drets de caràcter personal (drets morals) i d'explotació (drets patrimonials), que atribueixen a l'autor la plena disposició i el dret exclusiu a l'explotació de l'obra, sense cap altres limitacions si no són les que estableix la llei.

Uns companys i jo hem escrit un llibre de text per a una editorial. Ens protegeix la Llei de Propietat Intel·lectual?

Sí, en la mesura que aquesta llei protegeix els autors de creacions originals. Això no obstant, en alguns casos, els drets d'autor sobre els llibres de text corresponen exclusivament a les editorials que els han publicat, si s'han editat com a «obres col·lectives», en el sentit que dóna a aquesta expressió la Llei de Propietat Intel·lectual en el seu article 8: «Es considera obra col·lectiva la creada per la iniciativa i sota la coordinació d'una persona natural o jurídica que l'edita i divulga sota el seu nom i és constituïda per la reunió d'aportacions de diferents autors la contribució personal dels quals queda fosa en una creació única i autònoma, per a la qual hagi estat concebuda sense que sigui possible atribuir separatament a qualsevol d'ells un dret sobre el conjunt de l'obra realitzada. Llevat de pacte en sentit contrari, els drets sobre l'obra col·lectiva correspondran a la persona que l'editi i la divulgui sota el seu nom.»

Què significa que una obra ha entrat en domini públic?

Per regla general, els drets d'explotació de l'obra duren tota la vida de l'autor i setanta anys més després de la seva mort. Transcorregut aquest termini es diu que l'obra ha entrat en domini públic.

blic i, per tant, pot ser reproduïda o utilitzada sense comptar amb el permís dels hereus i sense abonar cap contraprestació econòmica.

Això no obstant, aquesta utilització d'obres en domini públic per terceres persones, ha de respectar el dret moral de l'autor de l'obra. A més, cal tenir en compte que, tot i que una obra estigui en domini públic, hi ha la possibilitat que l'edició d'aquesta obra que un vol reproduir o utilitzar d'una altra forma, per ser moderna, no estigui en domini públic, sinó que tingui uns titulars (normalment els editors) amb drets sobre ella.

El termini de protecció de setanta anys es computa des del dia 1 de gener de l'any següent al de la defunció de l'autor.

Estic preparant una classe. ¿Puc fer un dossier amb fotocòpies de capítols de diferents llibres i articles de revistes per distribuir-lo entre els meus alumnes?

És possible fer-ho amb l'autorització dels titulars dels drets de les obres que es vol reproduir. Una manera senzilla d'aconseguir aquesta autorització és mitjançant la llicència de reproducció que CEDRO dona en nom d'autors i editors de llibres, revistes i altres publicacions. Tanmateix, d'acord amb la Llei de Propietat Intel·lectual no cal l'autorització dels titulars de drets (ni, per tant, la llicència de CEDRO) quan en l'ensenyament reglat un professor, amb la finalitat d'il·lustrar les seves classes, reproduceix petits fragments d'obres per al seu ús a les aules. Segons la llei, aquesta excepció al principi general segons el qual per utilitzar una obra cal el permís dels seus autors, no afecta als llibres de text, a les reproduccions extenses de les obres, ni a les còpies que facin persones distintes als professors o que s'utilitzin fora de l'aula, casos en què sí que cal la llicència dels titulars.

És possible legalment fotocopiar o escanejar llibres i revistes?

Sí, en cas de complir determinats requisits establerts a la llei. Per principi, és possible fer-ho sempre que es compti amb l'autorització dels titulars dels drets, autors i editors. Aquesta autorització es pot obtenir directament dels propis titulars o bé mitjançant una llicència de reproducció de CEDRO.

La fotocòpia o escanejat també és legal quan es fa en l'àmbit domèstic per a l'ús privat d'un mateix.

Què és i a què es dedica CEDRO?

CEDRO és l'entitat de gestió col·lectiva de drets d'autor en el sector de l'obra escrita. És una associació d'escriptors, traductors, periodistes i editors que es dedica a protegir i gestionar de manera col·lectiva els seus drets d'autor de tipus patrimonial. La missió de CEDRO és millorar a Espanya

les condicions de treball dels creadors de la cultura escrita i facilitar l'accés legal dels ciutadans a llibres, revistes i altres publicacions.

Més informació a www.cedro.org

És possible, en fer un treball, copiar fragments dels documents (llibres, revistes, etc.) que estic utilitzant?

Sí, és possible fins i tot fer-ho sense demanar l'autorització de l'autor, sempre que aquesta còpia es faci en forma de cita, comentari o judici crític i que s'hi indiqui correctament l'autor de l'obra i la font d'on procedeix la cita.

Tenint en compte que els treballs d'investigació que se solen fer a l'institut tenen com a finalitat l'aprenentatge, és lícit imitar algun autor o inspirar-s'hi per enfocar el treball?

És lícit imitar amb la finalitat d'aprendre, però cal tenir en compte la diferència entre imitar, citar i plagiar. El plagi (la còpia d'obres alienes que es presenten com a obres pròpies) està considerat com si fos un delicte.

Si tens més dubtes, pots consultar esdelibro.es. Allà trobaràs més preguntes freqüents i podràs contactar amb el nostre servei d'assessoria: asesoria@esdelibro.es.

Bibliografía

BERNABEU, N. *Técnicas de estudio I. Comprender y organizar la información y el conocimiento*. Madrid: Bruño, 2002.

BERNABEU, N. *Técnicas de estudio II. Valorar y enjuiciar los textos: la lectura crítica*. Madrid: Bruño, 2003.

BLAXTER, L.; HUGHES, C.; TIGHT, M. *Cómo se hace una investigación*. Barcelona: Gedisa, 2001.

CHEVALIER, B. *Lecture et prise de notes*. París: Nathan, 1992.

CHEVALIER, B. *Méthodes pour apprendre à l'école, au collège*. París: Nathan, 1993.

ILLESCAS, M.J. *Con ingenio seré un genio IV. Técnicas de estudio y trabajo intelectual*. Madrid: Editex, 2004.

Organización Internacional de la Propiedad Intelectual <http://www.wipo.int/portal/index.html.es>

WRAY, D.; LEWIS, M. *Aprender a leer y escribir textos de información*. Madrid: Morata, 2000.

Índex temàtic d'activitats

Actituds de l'alumne

Investigues o surts del pas? Pas 1

El termòmetre Pas 1

Recerca avançada a Internet

Busca que busca Pas 5

Compromisos de l'alumne

El contracte de l'investigador Pas 1

Concreció del treball

Pensa-ho bé! Pas 3

Fes un pla Pas 3

Documents

Què acostumes a fer? Pas 2

Explora els documents Pas 6

Selecciona els documents Pas 6

Organitza les teves dades
bibliogràfiques Pas 6

Elaboració d'un diagrama

Fes un diagrama Pas 4

Acaba el teu diagrama Pas 8

Elecció d'un tema

Segueix el rastre! Pas 2

Què acostumes a fer? Pas 2

Etapas d'una investigació

Pas a pas Pas 1

Avaluació de la investigació

És de llibre la teva investigació? Pas 11

Extracció d'informació

Ets un lector crític? Pas 7

Trobar respostes a
les meves preguntes Pas 7

Anotar per citar Pas 7

Comparar dos textos Pas 7

Distingir fets i opinions Pas 7

Formulació de preguntes

La fórmula Pas 2

Fonts d'informació

Les fonts Pas 5

Visita una biblioteca Pas 5

Busca que busca Pas 5

Què acostumes a fer? Pas 6

Lectura crítica

Ets un lector crític? Pas 7

Distingir fets i opinions Pas 7

Paraules clau

On són les claus
de la informació? Pas 4

Nines russes Pas 4

Planetes i satèl·lits Pas 4

Presentació del treball

Pensa com serà
el teu informe Pas 10

Fes un esborrany Pas 10

Publicació del treball

a.esdelibro.es

És de llibre la teva investigació? Pas 11

Redacció de l'informe final

Fes el guió Pas 8

Redacta el teu informe Pas 10

Comprova que... Pas 10

L'exposició oral Pas 10

El panell o mural Pas 10

Respecte al dret d'autor

Sí val, no val Pas 1

Anotar per citar Pas 7

Citar Pas 9

Parafrasejar Pas 9

La bibliografia Pas 9

És de llibre la teva investigació? Pas 11

UNA INICIATIVA DE:

AMB EL SUPORT DE:

Aquest document forma
part d'És de llibre,
programa educatiu
per fomentar la lectura,
la creació textual
i el respecte als
drets d'autor,
promogut per CEDRO
i adreçat al conjunt
de la comunitat educativa.